

**UNIVERZITA KONŠTANTÍNA FILOZOFA V NITRE**  
**FILOZOFICKÁ FAKULTA**  
**KATEDRA MANAŽMENTU KULTÚRY A TURIZMU**

**BAKALÁRSKA PRÁCA**

**2012**

**Miroslava Glassová**

**UNIVERZITA KONŠTANTÍNA FILOZOFA V NITRE**  
**FILOZOFICKÁ FAKULTA**  
**KATEDRA MANAŽMENTU KULTÚRY A TURIZMU**

**SCHENGENSKÝ PRIESTOR A ROZVOJ CESTOVNÉHO RUCHU**  
**BAKALÁRSKA PRÁCA**

Študijný program: Kulturológia v špecializácii riadenie kultúry a turizmu

Školiace pracovisko: Katedra manažmentu kultúry a turizmu FF UKF v Nitre

Školiteľ: PhDr. Barbara Pavlíková

**NITRA 2012**

**Miroslava Glassová**

## **Čestné vyhlásenie**

Čestne vyhlasujem, že bakalársku prácu som vypracovala samostatne s použitím literatúry, ktorú uvádzam v zozname Literatúra a pramene.

V Nitre dňa 20.4. 2012

.....  
Miroslava Glassová

## **Pod'akovanie**

Ďakujem školiteľke PhDr. Barbare Pavlíkovej za odbornú pomoc a poskytnutie cenných rád pri zostavovaní bakalárskej práce.

## **ABSTRAKT**

GLASSOVÁ, Miroslava. *Schengenský priestor a rozvoj cestovného ruchu : bakalárska práca*. Nitra : UKF v Nitre, 2012. 51 s.

Záverečná práca vysvetľuje základné pojmy súvisiace so Schengenským priestorom, analyzuje Schengenskú zmluvu, vykonávací Dohovor, Lisabonskú a Maastrichtskú zmluvu, ako aj výhody a nevýhody, ktoré vyplývajú z členstva v Schengene. Práca ďalej ozrejmuje ako začlenenie do Schengenského priestoru vplýva na cestovný ruch danej krajiny. Poskytuje pohľad na projekty v oblasti cestovného ruchu, vytvorené na Slovensku, ako aj na projekty pochádzajúce z iných členských štátov Schengenu v ich vzájomnej komparácii.

**Kľúčové slová:** Schengen, Schengenský priestor, cestovný ruch, cezhraničná spolupráca.

## **ABSTRACT**

This thesis explains the basic concepts related to the Schengen Area, analyzes the Schengen Agreement and the implementing of the Convention, Lisbon and Maastricht Treaty, as well as the advantages and disadvantages of membership in Schengen. This thesis also highlights how membership in Schengen influences tourism. It looks at projects in tourism, created in Slovakia, as well as projects from other Schengen Member States in their mutual comparison.

**Key words:** Schengen, Schengen space, tourism, cross-border cooperation.

# **OBSAH**

<b>Úvod</b>	<b>9</b>
<b>1 Ciele práce</b>	<b>10</b>
<b>2 Metodika práce a metódy skúmania</b>	<b>11</b>
<b>3 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí</b>	<b>13</b>
3.1 Vnútorne a vonkajšie hranice	13
3.2 Cezhraničný región, euroregión a euroregionálne združenie	15
3.2.1 Cezhraničná spolupráca	16
3.3 Právna úprava zabezpečujúca voľný pohyb osôb	17
3.3.1 Schengenská dohoda	17
3.3.2 Dohovor ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda	19
3.3.3 Lisabonská zmluva	19
3.3.4 Maastrichtská zmluva	21
3.3.5 Amsterdamská zmluva	22
3.4 Schengenský priestor a Schengenské acquis	22
3.4.1 Schengenské acquis	23
3.5 Schengen história a vývoj	23
3.5.1 Vstup Slovenskej republiky do Schengenského priestoru	26
<b>4. Výhody a nevýhody vyplývajúce z členstva Slovenskej republiky v Schengenskom priestore</b>	<b>27</b>
4.1 Výhody vyplývajúce z členstva Slovenskej republiky v Schengenskom priestore	27
4.2 Nevýhody vyplývajúce z členstva Slovenskej republiky v Schengenskom priestore	28
4.3 Konkrétny vplyv Schengenského priestoru na cestovný ruch	29
4.3.1 Pozitívny vplyv na cestovný ruch	29
4.3.2 Negatívny vplyv na cestovný ruch	31
<b>5. Projekty cezhraničnej spolupráce v rámci cestovného ruchu</b>	<b>32</b>
5.1 INTERREG IIIA	34
5.1.1 Charakteristika Iniciatívy spoločenstva INTERREG IIIA SR-ČR	35
5.1.2 Budovanie a rozvoj infraštruktúry cestovného ruchu	36
5.2 Euroregión Kras	39
5.2.1 Zintenzívnená cezhraničná spolupráca	40

5.2.2 Rozvoj infraštruktúry, profesionalizácia a tvorba miestnych hodnôt	41
5.2.3 Zlepšenie dopravnej situácie	42
5.2.4 Domico Resort	42
5.3 Euroregión Neisse – Nisa – Nysa	43
5.4 Komparácia týchto projektov	45
5.4.1 Interreg IIIA ČR-SR	45
5.4.2 Euroregión Kras	46
5.4.3 Euroregión Nisse-Nisa-Nysa	47
<b>Záver</b>	<b>48</b>
<b>Literatúra a pramene</b>	<b>50</b>



## ÚVOD

Pojem Schengen, Schengenská dohoda či Schengenský priestor boli na Slovensku v prvej polovici roka 2007 často skloňované. Dňom 6.decembra 2007 bola Slovenská republika začlenená do tohto priestoru. Zrušenie kontrol sa týkalo najskôr len pozemných a vodných komunikácií, kým na letiskách prestali kontroly existovať 30. marca 2008. Prístup k Schengenským dohodám znamená pre náš štát posledný krok k plnohodnotnému členstvu v Európskej únii.

Vstup do Európskej únie v roku 2001 nám priniesol ako jednu z najpodstatnejších zmien voľný pohyb osôb po štátoch Európskej únie. Neznamenalo to ale, že by bol pohyb slovenských občanov a cudzincov do Slovenskej republiky úplne nekontrolovaný, na hraniciach boli stále zachované pasové kontroly a hranice bolo možné prechádzať len na miestach k tomu určeným. Tieto opatrenia boli po vstupe Slovenskej republiky do Schengenského priestoru dňom 6.decembra 2007 zrušené.

Prvým významným krokom na uskutočnenie základného práva občana Európskej únie na voľný pohyb bolo podpísanie Schengenskej dohody v roku 1985 medzi štátmi Hospodárskej únie Beneluxu, Spolkovej republiky Nemecko a Francúzskej republiky.

Zrušenie hraničných kontrol patrí k základným princípom schengenskej spolupráce. Voľný pohyb osôb je pritom v Európe dôležitý nielen pre cestovný ruch, ale hlavne pre množstvo pracovných ciest, rokovaní a pre ekonomiku Únie ako celku. Vďaka zrušeniu kontrol na hraniciach majú občania Európskej únie okrem iných výhod aj ľahšiu možnosť cestovať za kultúrou, kultúrnymi pamiatkami a prírodnými krásami.

Odstránenie hraničných prechodov a možnosť voľného pohybu cez akúkoľvek časť štátnej hranice vytvára impulz pre rozvoj cezhraničného cestovného ruchu i cezhraničnej spolupráce. Spolupráca prihraničných regiónov môže viesť k budovaniu nových destinácií, programov a služieb.

# 1 CIELE PRÁCE

Hlavným cieľom bakalárskej práce je ozrejniť vplyv Schengenského priestoru na cestovný ruch danej krajiny. V stručnosti zhrnúť aké prináša Schengen výhody a naopak nevýhody členským štátom, vrátane Slovenskej republiky, ktoré sa v tomto priestore nachádzajú.

Ďalším cieľom je zistiť, či bol vstup Slovenskej republiky do Schengenu prínosom a či pozitíva, ktoré Schengenský priestor vytvára pre cestovný ruch Slovenskej republiky, prevažujú nad negatívami a možnými rizikami.

Práca sa ďalej zameriava na projekty cestovného ruchu ktoré sú výsledkom cezhraničnej spolupráce Slovenskej republiky, a na projekty iných štátov, ktoré sú taktiež členmi Európskej únie a Schengenu vo vzájomnej komparácii. Konkrétne pôjde o projekty cezhraničnej spolupráce Maďarskej a Slovenskej republiky v Euroregióne Kras, projekt spolupráce Slovenskej a Českej republiky INTERREG IIIA ČR-SR a spoločný projekt Poľskej, Nemeckej a Českej republiky – Euroregión Nise.

Čiastkovým cieľom je prostredníctvom dostupnej literatúry vysvetliť základné pojmy ako sú vnútorné a vonkajšie hranice, cezhraničný región a euroregionálne združenie. Na základe dostupných právnych dokumentov definovať a špecifikovať právnu úpravu zabezpečujúcu voľný pohyb osôb - konkrétne pôjde o Schengenskú dohodu, Dohovor, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda podpísaným 19. júna 1990 a Amsterdamskú, Maastrichtskú zmluvu a Lisabonskú zmluvu.

Z hľadiska problematiky, práca ďalej ozrejmuje históriu a vývoj Schengenu, od podpísania Dohody o postupnom rušení kontrol na spoločných hraniciach zo 14.júna 1985, až po vstup Slovenskej republiky do Schengenského priestoru dňa 6.decembra 2007.

## 2 METODIKA PRÁCE A METÓDY SKÚMANIA

Základným a východiskovým prístupom k spracovaniu zvolenej problematiky bakalárskej práce bolo zbieranie a spracovávanie písomných teoretických poznatkov súvisiacich so začlenením Slovenskej republiky do Schengenského priestoru, vplyv Schengenského priestoru na cestovný ruch, dokumenty a literatúra o regionálnej politike a regionálnej kooperácii.

Základné poznatky boli nadobudnuté štúdiom odborných publikácií, časopisov, bulletinov a propagačných letákov vydaných Ministerstvom vnútra a Ministerstvom hospodárstva Slovenskej a Českej republiky pred a po vstupe do Schengenského priestoru. Na prelome rokov 2007 a 2008 bolo publikované veľké množstvo informácií vzťahujúcich sa k Schengenskej dohode a začleňovaní Slovenska do Schengenského priestoru. Analýza týchto zdrojov bola východiskom pre spracovanie témy práce, na jej základe bolo možné systematické spracovanie jednotlivých informácií.

Frekventovaným metodologickým prvkom je využitie interpretačného prístupu s prvkami citačnej argumentácie primárnej literatúry. Metóda vysvetľujúceho opisu – je často prvou, vstupnou fázou poznávania. Po preštudovaní si odbornej literatúry, ktorá tvorila podklad pre napísanie práce, sa zostavili základné body osnovy.

Systemová metóda – základom je chápanie študovaného problému ako systému, ide o pretriedenie informácií, ktoré je treba pospájať do širších súvislostí. Tieto informácie sa získajú prostredníctvom knižných publikácií, zákonov, internetových stránok, bulletinov a brožúr o Schengene, Schengenskom priestore a regionálnej spolupráci.

V súlade s vytýčenými cieľmi sa bakalárska práca z obsahového hľadiska delí na 5 kapitol. Úvodná kapitola ozrejmuje základné pojmy súvisiace so Schengenským priestorom ako sú vnútorné a vonkajšie hranice, cezhraničná spolupráca, euroregión a euroregionálne združenie. Ďalej sa úvodná kapitola zameriava na právne dokumenty zabezpečujúce voľný pohyb osôb, konkrétne na Maastrichtskú, Amsterdamskú a Lisabonskú zmluvu, Schengenskú dohodu a Dohovor ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda. V predposlednej časti úvodnej kapitoly sa práca zameriava na vznik a vývoj Schengenu od doby jeho vzniku 14.júna 1985 až po súčasnosť. Chronologicky sú spomenuté jednotlivé etapy vzniku a vývoja Schengenu. V závere úvodnej kapitoly práce je uvedený vplyv začlenenia Slovenskej republiky do Schengenského priestoru.

V štvrtej kapitole s názvom Výhody a nevýhody vyplývajúce z členstva Slovenskej republiky v Schengenskom priestore, sa práca konkrétne zameriava na to, ako vplýva Schengen, voľný pohyb osôb, zrušenie kontroly na štátnych hraniciach na krajinu. V závere štvrtej kapitoly práce je uvedený konkrétny vplyv začlenenia Slovenskej republiky do Schengenského priestoru na cestovný ruch krajiny.

V poslednej kapitole práca poskytuje pohľad na projekty v oblasti cestovného ruchu, vytvorené na Slovensku, ako aj na projekty pochádzajúce z iných členských štátov Schengenu, konkrétne pôjde o spoločný projekt Nemeckej, Poľskej a Českej republiky, a porovnávanie týchto projektov.

Táto oblasť ešte nie je dostatočne zmapovaná. Zatiaľ nebola vydaná jednotná publikácia, ktorá by informovala o konkrétnom vplyve Schengenského priestoru na cestovný ruch.

### 3 SÚČASNÝ STAV RIEŠENEJ PROBLEMATIKY DOMA A V ZAHRANIČÍ

Históriu a vzniku Schengenu sa venuje relatívne veľké množstvo knižných publikácií, časopisov a blogov najmä z dôvodu aktuálnosti tejto témy.

Východiskovým písomným prameňom bola monografia *Systém schengenského acquis*. Publikácia nám poskytuje ucelený pohľad o fungovaní schengenského acquis.

Knižná publikácia *Vstup do Schengenského priestoru* poskytuje informácie o náležitostiach potrebných pre vstup štátu do Schengenského priestoru. Publikácia *Schengen: Výhody a nevýhody* ozrejmuje klady a zápory, ktoré vyplývajú z členstva v Schengene.

Články *História a vývoj schengenského acquis*, *Európa bez hraníc*, *Schengen a Slovensko* a *Schengen a Európska únia*, ktoré boli vydané Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky, zodpovedajú základné otázky ohľadom začlenenia Slovenska do Schengenského priestoru ako aj históriu Schengenu resp. Schengenského acquis a vplyv Schengenu na celú Európsku úniu.

#### 3.1 Vnútorne a vonkajšie hranice

*Dohovor, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda zo 14. júna 1985* chápe vonkajšie a vnútorné hranice ako:

**Vnútorne hranice** – sú spoločné pozemné hranice zmluvných strán, ako aj letiská pre vnútroštátne lety a morské prístavy pre pravidelné trajektové spojenie výhradne z alebo do iných prístavov na území zmluvných strán bez porušenia plavby v prístavoch ležiacich mimo územia zmluvných strán.

**Vonkajšie hranice** – sú pozemné a morské hranice, ako aj letiská a námorné prístavy zmluvných strán, pokiaľ nie sú vnútornými hranicami.<sup>1</sup>

V brožúre *Schengenský priestor vaša brána k voľnému pohybu v Európe*, ktorú vypracoval Generálny sekretariát rady, sú vnútorné a vonkajšie hranice ďalej definované ako:

---

<sup>1</sup> Dohovor, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda zo 14. júna 1985 [online]. 2011. [cit. 2012-03-03]. Dostupné na internete: <<http://www.minv.sk/?dokumenty-3>>

**Vnútorne hranice:**

- Susediace krajiny úzko spolupracujú a sú oprávnené vykonávať spoločné operácie a kontroly na oboch stranách svojich spoločných hraníc.
- Príslušníci orgánov presadzovania práva môžu tiež vykonávať cezhraničné sledovanie a prenasledovanie na území susedných členských štátov, napríklad ak sa osoba podozrivá z páchania trestnej činnosti pokúša políciu z jednej krajiny uniknúť prekročením hraníc do susednej krajiny.
- V prípade možného vážneho ohrozenia verejného poriadku alebo vnútornej bezpečnosti môže členský štát výnimočne znovu zaviesť kontroly na niektorých alebo všetkých vnútorných hraniciach na obmedzené obdobie, ktoré nepresiahne 30 dní. Medzi príklady patria významné športové podujatia, ktoré môžu viesť k bezpečnostným rizikám.<sup>2</sup>

**Vonkajšie hranice:**

- Vonkajšie hranice Schengenského priestoru majú dĺžku viac ako 50 000 km (z toho je približne 80% morských a 20% pozemných hraníc) a zahŕňajú stovky letísk a námorných prístavov, ako aj pozemných hraničných priechodov.
- Za kontrolu svojich vonkajších hraníc je zodpovedný každý štát Schengenského priestoru. Normy a úroveň kontrol je rovnaká na všetkých hraničných priechodoch na vonkajších hraniciach v Schengenskom priestore, bez ohľadu na to, kde sa nachádzajú. Spoločné pravidlá sú ustanovené v Kódexe schengenských hraníc.
- Hlavnou úlohou Európskej agentúry pre riadenia operačnej spolupráce je dopĺňať vnútroštátne systémy riadenia hraníc členských štátov, ktoré sú súčasťou Schengenského priestoru, prostredníctvom podpory integrovaného riadenia vonkajších hraníc a koordinácie operačnej spolupráce na úrovni Európskej únie. Cieľom je posilniť bezpečnosť na vonkajších hraniciach Schengenského priestoru.
- Príslušníci pohraničnej stráže jednej krajiny sa môžu vyslať do inej krajiny s cieľom zúčastniť sa na spoločných operáciách a poskytovať podporu členským štátom, ktoré sú vystavené osobitnému tlaku.
- V súlade s pravidlami Európskej únie týkajúcimi sa malého pohraničného styku na vonkajších hraniciach uzavreli niektoré štáty Schengenského priestoru so

<sup>2</sup> Generálny sekretariát Rady. Schengenský priestor vaša brána k voľnému pohybu [online]. 2011. [cit. 2012-03-03]. Dostupné na internete: <[http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms\\_data/librairie/PDF/QC3011151SKC.pdf](http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/librairie/PDF/QC3011151SKC.pdf)>

susediacimi tretími krajinami dvojstranné dojednania, ktorých súčasťou je povolenie na malý pohraničný styk, s cieľom uľahčiť malý pohraničný styk, obchod, spoločenskú a kultúrnu výmenu a regionálnu spoluprácu.<sup>3</sup>

### **3.2 Cezhraničný región, euroregión a euroregionálne združenie**

Región ktorý sa nachádza na obidvoch stranách hranice sa nazýva cezhraničný región. Ide o región, ktorý svojimi znakmi regionálneho vymedzenia má cezhraničný charakter. V praxi európskych integračných zoskupení sa najčastejšie zvyrazňujú tieto tri znaky:

- Geografická jednota
- Kultúrna identita a príbuznosť
- Cezhraničná spolupráca

Po vzniku Slovenskej republiky sa cezhraničná spolupráca miestnych orgánov verejnej správy uskutočňovala neformálnym spôsobom. Vznikajú euroregionálne združenia – euroregióny, zahŕňajú územia presahujúce rozlohu Slovenskej republiky. Euroregión je zvláštnym druhom cezhraničných regiónov, pre ktorý je charakteristickým znakom vyšší stupeň inštitucionalizácie štruktúr cezhraničnej spolupráce (napr. spoločné euroregionálne kancelárie, sekretariáty, rady euroregiónov alebo pracovné skupiny).<sup>4</sup>

Základom je vždy zmluva uzatvorená medzi oprávnenými subjektmi najmenej dvoch susedných štátov na lokálnej samosprávnej úrovni. Rozvoj cezhraničnej spolupráce je zameraný na rast životnej úrovne v týchto oblastiach (umiestnených na perifériách ktoré sú vzdialené od centier krajín), ako aj na zlepšenie vzťahov. V súčasnosti na území Slovenskej republiky svoju činnosť vyvíjajú tieto euroregionálne združenia:

- Karpatský euroregión
- Euroregión Tatry
- Euroregión Beskydy
- Euroregión Bílé-Biele Karpaty
- Euroregión Podunajský trojspolok
- Ipeľský Euroregión

---

<sup>3</sup> Generálny sekretariát Rady. ref.2, s. 6.

<sup>4</sup> Euroregión [online].2011. [cit. 2012-04-02]. Dostupné na internete: <<http://www.minv.sk/?euroregion> >

- Euroregión Váh - Dunaj – Ipel'
- Euroregión Neogradiensis
- Euroregión Slaná – Rimava
- Euroregión Kras<sup>5</sup>

Euroregionálne združenia vystupujú v mene euroregiónov navonok. Sú to neziskové organizácie vo forme združenia právnických osôb a orientujú sa na oblasť cezhraničnej spolupráce v rámci regionálneho rozvoja. Ich cieľom je vytvoriť väzby a zmluvné vzťahy v hraničných oblastiach tak, aby sa dali prijímať spoločné riešenia hospodárskych a spoločenských problémov prostredníctvom cezhraničnej integrácie medzi regiónmi na mikroúrovni.<sup>6</sup>

### 3.2.1 Cezhraničná spolupráca

Najefektívnejším nástrojom na postupné zoslabovanie vplyvu hranice sa stáva cezhraničná spolupráca, ktorá je v modernej Európe zároveň dôležitou súčasťou integračných procesov. Je podporovaná prostredníctvom viacerých medzinárodných zmlúv a dokumentov.

Jej rozvoj najpodstatnejšie ovplyvnil Európsky rámcový dohovor o cezhraničnej spolupráci medzi územnými celkami alebo orgánmi. Za cezhraničnú spoluprácu sa v ňom považujú všetky aktivity zamerané na posilnenie a podporu susedských vzťahov obyvateľov prihraničných území na oboch stranách spoločnej štátnej hranice.<sup>7</sup>

Môže byť:

- Neoficiálna
- Oficiálne podložená (zmluvy, dohody)

Rozvoj cezhraničnej spolupráce, ktorej cieľom je predovšetkým riešenie ekonomických, sociálnych a ekologických problémov na regionálnej a miestnej úrovni, ako prostriedok na dosiahnutie väčšej jednoty a podporenie spolupráce medzi európskymi

<sup>5</sup> Cezhraničná spolupráca [online]. 2011. [cit. 2012-04-02]. Dostupné na internete: < <http://www.minv.sk/?cezhranicna-spolupraca>>

<sup>6</sup> Programy cezhraničnej spolupráce [online]. 2011. [cit. 2012-04-02]. Dostupné na internete: <http://eurofondy.webnode.sk/programy-cezhranicnej-spoluprace/>>

<sup>7</sup> HALÁS, M. - SLAVÍK, V.: Cezhraničná spolupráca a euroregióny v SR (ciele, realita, perspektívy).In: *Miscellanea geographica* 9. s. 171



štátmi, je plne v súlade so zahranično-politickou orientáciou Slovenskej republiky od jej vzniku.<sup>8</sup>

Uskutočňuje sa pri aktívnej spolupráci oboch zúčastnených strán, ktoré do nej vstupujú spravidla ako rovnocenní partneri. V konečnom dôsledku môže fungujúca cezhraničná spolupráca vyústiť do cezhraničných integračných procesov na regionálnej úrovni a formovaniu regiónov prekračujúcich štátnu hranicu – v Európe nazývaných euroregióny. Tento proces môže byť aj opačný. Vznik euroregiónu bude hlavným impulzom rozvoja úspešnej cezhraničnej spolupráce.<sup>9</sup>

Rozvíjaním aktivít v rámci cezhraničnej spolupráce sa postupne naplňali ciele Rady Európy a Európskej únie zamerané na úzku spoluprácu medzi štátmi v rôznych oblastiach a na rôznych úrovniach.<sup>10</sup>

### 3.3 Právna úprava zabezpečujúca voľný pohyb osôb

Dve základné zmluvy, na základe ktorých sa pôvodne vytvoril Schengenský priestor, sú:

- **Schengenská dohoda** z roku 1985 o postupnom zrušení kontrol na spoločných hraniciach.
- **Dohovor** z roku 1990, ktorý dopĺňa Schengenskú dohodu zo 14. júna 1985 a ustanovuje dojednania a bezpečnostné opatrenia pri uplatňovaní slobody pohybu. Dohovor nadobudol platnosť v roku 1995.

#### 3.3.1 Schengenská dohoda

V luxemburskom mestečku Schengen, ležiacom v bode, kde sa stretávajú Francúzsko, Nemecko a Luxembursko, bola 14. júna 1985 podpísaná prvá Schengenská dohoda medzi štátmi Beneluxu, Nemeckom a Francúzskom. Termín „Schengen“ sa postupne začal používať ako skrátené označenie Schengenského priestoru.<sup>11</sup>

Pôvod Schengenskej dohody sa môže hľadať v Sarrebruckskej dohode medzi Francúzskom a Nemeckom podpísanej 13. júla 1984 ako dôsledok štrajkovej pohotovosti európskych dopravcov proti nekonečným radom na hraniciach oboch krajín. Táto dohoda

---

<sup>8</sup> Cezhraničná spolupráca. ref. 5.

<sup>9</sup> HALÁS, M. - SLAVÍK, V. ref. 7, s. 172.

<sup>10</sup> Cezhraničná spolupráca. ref. 5.

<sup>11</sup> BRHLÍKOVÁ, R. Štát Schengen – Európa bez hraníc, s. 8.

predpokladala postupné rušenie kontroly na francúzsko-nemeckých hraniciach a uplatnenie okrem voľného pohybu tovaru aj voľného pohybu osôb.

*Schengenská dohoda* stanovuje krátkodobé a dlhodobé opatrenia, ktoré podporujú spoločný záujem signatárskych štátov realizovať stanovený cieľ.<sup>12</sup>

Prvá hlava s označením „*Krátkodobé opatrenia*“ obsahuje konkrétne povinnosti štátov. Tieto povinnosti sú definované v Článkoch 1-16. V krátkodobom horizonte nevyžaduje úplne zrušenie kontrol na vnútorných hraniciach, ale iba ich výrazné obmedzenie. Okrem toho predpokladá zjednodušenie administratívnych procedúr sprevádzajúcich prepravu tovarov a občanov žijúcich blízko štátnych hraníc umožňuje prekračovať tieto hranice aj mimo stanovených hraničných priechodov.<sup>13</sup>

„*Dlhodobé opatrenia*“, ktoré sú bližšie špecifikované v Hlave II v Článkoch 17-33, sú predmetom druhej strany a ich zámerom je vymedziť komplexnejší rámec spolupráce signatárskych štátov. Dlhodobým hľadiskom je v tomto prípade obdobie do roku 1990, kedy došlo k podpísaniu Schengenskej implementačnej dohody. V druhej hlave sú rozoberané otázky týkajúce sa presunu kontrol z vnútorných hraníc na vonkajšie hranice a otázky, týkajúce sa harmonizácie potrebných legislatívnych a administratívnych predpisov. Oblasť legislatívy zahŕňa zjednocovanie predpisov, týkajúcich sa najmä omamných látok, zbraní a výbušnín, ako aj informácie o cestujúcich, ktorí sa ubytovávajú v hoteloch.<sup>14</sup>

Právna úprava kontroly vstupu a pobytu cudzincov na území štátov EÚ obsahuje opatrenia, na základe ktorých sa vytvoril celý systém kontroly aj na vonkajších hraniciach. Stanovenie spoločných pravidiel pohybu osôb cez hranice však žiadnym spôsobom nespochybňuje ani neovplyvňuje právo na voľný pohyb osôb, využívaný občanmi Únie, ich rodinnými príslušníkmi a súčasne občanmi tretích krajín a ich rodinnými príslušníkmi v prípade ak vstupujú na územie Schengenského priestoru legálne.<sup>15</sup>

---

<sup>12</sup> BRHLÍKOVÁ, R. ref.11, s. 9.

<sup>13</sup> Schengenská dohoda, Hlava I. Článok 4:2 [online]. 2011. [cit. 2012-04-02]. Dostupné na internete: <<http://www.minv.sk/?dokumenty-na-stiahnutie-2>>

<sup>14</sup> Schengenská dohoda, ref. 13. Hlava II. Článok 17-33.

<sup>15</sup> BALGA, J. Systém Schengenského acquis. s. 103.

### **3.3.2 Dohovor, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda**

V Dohovore, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda, podpísanom 19. júna 1990, je stanovený spôsob zrušenia kontrol na vnútorných hraniciach, ako aj celý rad potrebných sprievodných opatrení. Jeho cieľom bolo posilnenie kontrol na vonkajších hraniciach, určenie postupov vydávania jednotných víz, vytvorenie Schengenského informačného systému a prijatie opatrení proti obchodovaniu s omamnými a psychotropnými látkami.<sup>16</sup>

Dohovor má za úlohu vykonať Schengenskú dohodu, a preto podrobne stanovuje podmienky pre vytvorenie schengenského režimu a priestoru. Konkrétne sa problematikou cestovného ruchu zaoberajú Hlavy I a II.

Hlava I – vymedzuje základné pojmy ako napr.: - vnútorné hranice, vonkajšie hranice, vnútroštátny let, tretí štát, cudzinec, cudzinec vedený ako osoba, ktorej má byť odmietnutý vstup, hraničný prechod, hraničná kontrola, dopravca a povolenie na pobyt, žiadosť o azyl a žiadateľ o azyl.

Hlava II – sa zaoberá zrušením kontrol na vnútorných hraniciach a pohybom osôb – v tejto časti sa rieši: prekročenie vnútorných a vonkajších hraníc, víza pre krátkodobý alebo dlhodobý pobyt. V šiestej kapitole Dohovoru sa nachádzajú podmienky pre cestovanie cudzincov, sprievodné opatrenia ktoré sú zmluvné strany povinné zahrnúť do svojich vnútroštátnych právnych predpisov, na základe Ženevského dohovoru o utečencoch z 28.júla 1951, ktorý bol zmenený a doplnený Newyorským protokolom z 31.januára 1967. Siedma kapitola Hlavy II rieši príslušnosť na prejednanie žiadosti o azyl.

Vo zvyšných Hlavách Dohovoru sa rieši policajná spolupráca a bezpečnosť, Schengenský informačný systém, preprava a pohyb tovaru, ochrana osobných údajov, výkonný výbor a v Hlave VIII sa nachádzajú záverečné ustanovenia.<sup>17</sup>

### **3.3.3 Lisabonská zmluva**

Lisabonská zmluva vstúpila do platnosti 1.decembra 2009. Lisabonskou zmluvou sa menia a dopĺňajú súčasné zmluvy o Európskej únii. Táto zmluva poskytuje Únii právny rámec a nástroje potrebné na to, aby čelila budúcim výzvam a zohľadňovala požiadavky

---

<sup>16</sup> Malý terminologický slovníček Schengenu [online]. 2011. [cit. 2012-02-24]. Dostupné na internete: <<http://www.euroinfo.gov.sk/index/go.php?id=1548>>

<sup>17</sup> Dohovor, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda zo 14.júna 1985 [online]. 2011. [cit. 2012-03-03]. Dostupné na internete: <<http://www.minv.sk/?dokumenty-3>>

občanov. Zmluva zaručí občanom možnosť vyjadrovať sa k európskym záležitostiam, ich základné práva budú zakotvené v charte.

#### **Najdôležitejšie zlepšenia:**

- demokratickejšia, otvorenejšia a spoluzodpovednejšia Únia – Európsky parlament spolu s národnými parlamentmi budú mať väčšie slovo v rámci procesu prijímania rozhodnutí v Európskej únii. Občania budú mať právo vedieť, o čom ministri na úrovni Európskej únie rozhodujú.
- efektívnejšia Únia – vďaka efektívnym a zjednodušeným inštitúciám.
- viac práv pre Európanov – jasnejšie stanovené hodnoty a ciele Európskej únie. Charta základných práv získala rovnaké právne postavenie ako samotné zmluvy Európskej únie.
- postavenie významnejšieho globálneho aktéra – vytvorené nové miesta ako súčasť snahy Európskej únie zabezpečiť väčší súlad medzi jednotlivými zložkami vonkajšej politiky, ako sú diplomacia, bezpečnosť, obchod a humanitárna pomoc.<sup>18</sup>

#### **Výhody Lisabonskej zmluvy:**

- Európska občianska iniciatíva – práva občanov požiadať Komisiu, aby navrhla nové opatrenia.
- Lepšia ochrana občanov – prostredníctvom nového postavenia, ktoré získala Charta základných práv Európskej únie.
- Diplomatická a konzulárna ochrana všetkých občanov Európskej únie, ktorí cestujú a žijú v zahraničí.
- Vzájomná pomoc členských krajín Európskej únie – v prípade prírodných katastrof alebo katastrof zapríčinených človekom (záplavy, lesné požiare).
- Nové možnosti z hľadiska riešenia cezhraničných vplyvov (v oblasti energetickej politiky, civilnej ochrany a boja proti závažným cezhraničným zdravotným hrozbám).<sup>19</sup>

---

<sup>18</sup> Európska komisia. Váš sprievodca Lisabonskou zmluvou [online]. 2009. [cit. 2012-02-24]. Dostupné na internete: <<http://ec.europa.eu/publications/booklets/others/84/sk.pdf>>

<sup>19</sup> Lisabonská zmluva. Cesta Európy do 21.storočia [online]. 2009. [cit. 2012-02-02]. Dostupné na internete: <[http://europa.eu/lisbon\\_treaty/glance/index\\_sk.htm](http://europa.eu/lisbon_treaty/glance/index_sk.htm)>

### 3.3.4 Maastrichtská zmluva

Jednotný európsky akt, ktorý vstúpil do platnosti v júli 1987, bol prvou revíziou zmlúv Spoločenstva. Bol zároveň vyvrcholením niekoľkoročnej intenzívnej diskusie o tom, ako by mohol byť proces európskej integrácie, s ohľadom na rozšírenie Európskeho spoločenstva o Grécko, Španielsko a Portugalsko v osemdesiatych rokoch, zdokonalený.<sup>20</sup>

Výsledkom bol podrobný právny rámec, vypracovaný v roku 1992, ktorý definuje jednotný trh v oblasti tovaru, kapitálu a služieb a záruky voľného pohybu ľudí. Aktuálna bola tiež bližšia spolupráca pri ochrane životného prostredia, v oblasti výskumu a vývoja, rovnako ako právna dohoda o európskej politickej spolupráci. Zmluva o Európskej únii, podpísaná v Maastrichte vo februári 1992, posunula proces európskej integrácie o krok vpred a uvoľnila cestu zavedeniu jednotnej meny – euro, nasledujúcemu logickému kroku k voľnému obchodu. Prehĺbila význam pojmu občianstva pre členské štáty Európskej únie definovaním nových práv (právo voliť a byť volený v lokálnych a európskych voľbách, petičné právo a právo odvolať sa k európskemu ombudsmanovi). Parlament získal tiež nové právomoci, napríklad právo spolurozhodovania s radou.<sup>21</sup>

Maastrichtská zmluva napomohla zrodu nových prevažne medzivládnych politických štruktúr, s cieľom umožniť lepšiu spoluprácu medzi členskými štátmi Európskej únie v oblasti spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky a spolupráce, justície a vnútroštátnych záležitostí.<sup>22</sup>

Maastrichtská zmluva zaviedla občianstvo Európskej únie. V praxi to znamená, že každá osoba, ktorá má štátnu príslušnosť členského štátu, je aj občanom Únie. Toto občianstvo nenahrádza, ale dopĺňa štátnu príslušnosť členského štátu. Vytvorením jednotného trhu bolo nutné upraviť aj pohyb osôb za prácou. Maastrichtská zmluva ustanovila, právo pohybu pre každého občana, právo pohybovať sa a zotrvať slobodne na území členských štátov, rešpektujúc obmedzenia a podmienky ustanovené v zmluve a v predpisoch prijatých na vykonanie tejto zmluvy. Táto úprava znamená určitý prevrat v koncepcii voľného pohybu osôb. Obmedzenia takéhoto pohybu sú minimálne a zodpovedajú vitálnym záujmom členských štátov.<sup>23</sup>

---

<sup>20</sup> RAČEKOVÁ, J. Ako funguje Európska únia. s. 8.

<sup>21</sup> RAČEKOVÁ, J. ref. 20. s. 11.

<sup>22</sup> RAČEKOVÁ, J. ref. 20. s. 11.

<sup>23</sup> ADAMIŠ, M. - FIGEL, J. Slovensko na ceste do Európskej únie. s. 40.

### 3.3.5 Amsterdamská zmluva

Medzivládna konferencia, ktorej výsledkom bola Amsterdamská zmluva, sa konala od 19.marca 1996 do 17.júna 1997. Jej cieľom bolo rokovať o niektorých opatreniach doterajších zmlúv v snahe dosiahnuť ich väčšiu efektívnosť, a tým aj lepšie splnenie očakávaní občanov. Amsterdamská zmluva bola teda výsledkom dlhodobých rokovaní zástupcov členských štátov zjednotených v spoločnom európskom projekte, líšiacich sa však svojimi individuálnymi preferenciami.

Nová zmluva sa zaoberá do väčších alebo menších podrobností nasledujúcimi problémami:

- byť v čo najužšom kontakte s občanmi, ich očakávaniami a potrebami a presadzovať ich práva,
- odstrániť prekážky voľného pohybu a vytvoriť z Európy bezpečné územie,
- zabezpečiť, aby mali európske požiadavky vo svete väčšiu váhu,
- zabezpečiť, aby boli inštitúcie únie lepšie pripravené na jej ďalšie rozšírenie.

Nová zmluva presadzuje potrebu koordinácie akcií podporujúcich zamestnanosť. Upevňuje politiku spoločenstva v sociálnej sfére, v oblasti ochrany životného prostredia a ochrany zdravia.

Pätnásť členských štátov sa v Amsterdame rozhodlo, vychádzajúc z vnútorných pomerov jednotlivých krajín, upevniť spoluprácu v oblasti boja proti terorizmu, drogám a zločinu. Rozhodli sa zosúladiť imigračnú a vízovú politiku, aby sa z Európy stalo územie slobody, bezpečnosti a spravodlivosti.<sup>24</sup>

## 3.4 Schengenský priestor a Schengenské acquis

Schengenský priestor je podľa brožúry Európskej komisie „*Schengenský priestor*“ definovaný ako priestor ktorý zaručuje voľný pohyb na území 25 krajín, ktoré sú domovom pre viac ako 400 miliónov občanov. Tento priestor má 42 673 km námorných a 7 721 km pozemných hraníc.<sup>25</sup>

Do Schengenského priestoru patrí 22 členských krajín Európskej únie – Belgicko, Česká republika, Dánsko, Estónsko, Fínsko, Francúzsko, Grécko, Holandsko, Litva,

---

<sup>24</sup> RAČEKOVÁ, J. ref. 20. s. 13.

<sup>25</sup> Schengenský priestor [online]. 2010. [cit. 2012-02-02]. Dostupné na internete: <[http://www.flaw.uniba.sk/fileadmin/user\\_upload/editors/Pravnicka\\_fakulta/Sluzby/Kniznica/O\\_kniznici/Schengensky\\_priestor.pdf](http://www.flaw.uniba.sk/fileadmin/user_upload/editors/Pravnicka_fakulta/Sluzby/Kniznica/O_kniznici/Schengensky_priestor.pdf)>

Lotyšsko, Luxembursko, Malta, Maďarsko, Nemecko, Poľsko, Portugalsko, Rakúsko, Slovenská republika, Slovinsko, Španielsko, Švédsko, Taliansko. Začleňujú sa k nim štáty Európskeho hospodárskeho priestoru – Island, Nórsko a Švajčiarsko (nečlenský štát Európskej únie). Na hraniciach medzi štátmi Schengenského priestoru už neexistujú hraničné závory, ani pasová alebo colná kontrola.<sup>26</sup>

### **3.4.1 Schengenské acquis**

Schengenské acquis je súbor právnych predpisov tvoriacich základ schengenskej spolupráce. Okrem Schengenskej dohody, Schengenskej vykonávacej zmluvy, protokolov a dohôd o pristúpení nových štátov ide aj o rozhodnutia a vyhlásenia Výkonného výboru (ktorý zanikol na základe schengenského protokolu) a všetky následné legislatívne akty Európskej únie a Európskych spoločenstiev, pri ktorých je v preambule uvedené, že spracúvajú Schengenské acquis.<sup>27</sup>

### **Právne začlenenie Schengenského acquis do rámca Európskej únie**

Pri rokovaní o prijímaní nových členských štátov do Európskej únie platí Schengenský systém a ďalšie opatrenia, ktoré v jeho rámci vykonali orgány, za acquis, ktoré musia všetci kandidáti na prijatie prevziať v plnom rozsahu.

Právne začlenenie Schengenského acquis do Európskej únie bolo spojené s vytvorením inštitucionálneho rámca. Rada prevzala právomoci schengenského výkonného výboru a generálny sekretariát Rady prevzal agendu schengenského sekretariátu. V súčasnosti do Schengenského acquis patrí asi 148 právnych aktov Európskeho Spoločenstva a Európskej únie.<sup>28</sup>

## **3.5 Schengen - história a vývoj**

Dňa 17. júna 1984 sa Francúzsko a Nemecko pri príležitosti zasadnutia Európskej rady vo Fontainebleau dohodli, že určia nové cesty na podnietenie procesu európskej integrácie. Podobnými úvahami sa súčasne zaoberali aj krajiny Beneluxu (Belgicko,

---

<sup>26</sup> EuroInfo: Čo je Schengenský priestor [online]. 2010. [cit. 2012-02-04]. Dostupné na internete: <<http://www.euroinfo.gov.sk/co-je-schengensky-priestor/>>

<sup>27</sup> Malý terminologický slovníček Schengenu. ref. 16.

<sup>28</sup> ONDREJOVÁ, A. Aplikácia Schengenského acquis v rámci spolupráce v trestných veciach v Slovenskej republike [online]. 2011. [cit. 2012-04-03]. Dostupné na internete: <[http://www.ja-sr.sk/files/ONDREJOVA\\_schengen\\_2011.pdf](http://www.ja-sr.sk/files/ONDREJOVA_schengen_2011.pdf)>

Luxembursko a Holandsko). Pripojili sa k Francúzsku a Nemecku s cieľom jasne vytýčiť podmienky potrebné pre zabezpečenie skutočnej slobody pohybu občanov. To viedlo k Schengenskej dohode.<sup>29</sup>

Voľný pohyb osôb v rámci jednotného priestoru, ktorý Európska únia budovala od svojho vzniku, je uznávaný ako základné právo jeho občana. Zavedenie tohto princípu do praxe bolo oveľa ťažšie ako zavedenie pravidiel pre voľný pohyb kapitálu, výrobkov a služieb. Až podpisom Schengenského dohovoru v roku 1990 boli stanovené pravidlá pre vytvorenie spoločného priestoru zabezpečujúceho voľný pohyb osôb cez vnútorné hranice.<sup>30</sup>

Obrázok 1 Pamätník Schengenu v meste Schengen, Luxembursko



Zdroj: < <http://www.feman.sk/projekty/schengen-spolocny-priestor-bez-vnutornych-hranic> > [2012]

**14.júna/1985** – Dohoda o postupnom zrušení kontrol na spoločných hraniciach, ktorú podpísalo Belgicko, Holandsko, Luxembursko, Francúzsko a Nemecká spolková republika.

**19.júna/1990** – Dohovor, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda, podpísaný tými istými krajinami, potvrdzuje dojednania a bezpečnostné opatrenia pri uplatňovaní slobody pohybu. Nadobudol platnosť v roku 1995.

<sup>29</sup> Schengenský priestor. ref. 25. s. 6.

<sup>30</sup> Schengenský priestor. ref. 25. s. 6-8.



**26.marca/1995** – Zrušenie hraničných kontrol medzi Belgickom, Nemeckom, Francúzskom, Luxemburskom, Holandskom, Španielskom a Portugalskom.

**26.október – 1.december/1997** – Prvý krok k rozšíreniu schengenského priestoru: Taliansko a Rakúsko začínajú postupne rušiť kontroly na svojich hraniciach. Tento proces bol ukončený 31. marca 1998.

**1.mája/1999** – Integrácia schengenského mechanizmu do právneho rámca Európskej únie po nadobudnutí platnosti Amsterdamskej zmluvy.

**1.marca/2000** – Druhý krok k rozšíreniu Schengenského priestoru: Grécko postupne začína rušiť kontroly na svojich hraniciach. Tento proces bol ukončený 26. marca 2000.

**29.mája/2000** – Rada EÚ rozhodla o účasti Spojeného kráľovstva na niektorých opatreniach schengenského mechanizmu.

**25.marca/2001** – Zrušenie kontrol na hraniciach s Nórskom, Islandom, Švédskom, Dánskom a Fínskom.

**28.februára/2002** – Rozhodnutie Rady o žiadosti Írska zúčastňovať sa na niektorých aspektoch Schengenu, v hlavných črtách zodpovedajúcich aspektov, ktorých sa týkala žiadosť Spojeného kráľovstva.

**15.marca/2006** – Prijatie Kódexu schengenských hraníc: kódexu pravidiel Spoločenstva upravujúcich pohyb osôb cez hranice (ktorým sa rušia isté časti Schengenského dohovoru a iné pravidlá hraničných kontrol pochádzajúcich zo schengenského mechanizmu).

**21.decembra/2007** – Najväčšie rozšírenie Schengenského priestoru zrušením kontrol na pozemných a námorných hraniciach s Českou republikou, Estónskom, Maďarskom, Lotyšskom, Litvou, Maltou, Poľskom, Slovenskom a Slovinskom. Hraničné kontroly na letiskách pri letoch v rámci Schengenu boli zrušené 30.marca 2008.

**9.júla/2008** – Prijatie nariadenia o vízovom informačnom systéme a výmene údajov o krátkodobých vízach medzi členskými štátmi.

**28.februára/2008** – Podpísanie protokolu o účasti Lichtenštajnska v schengenskom priestore.

**12.decembra/2008** – Zrušenie hraničných kontrol na pozemných hraniciach so Švajčiarskom. Hraničné kontroly na letiskách pri letoch v rámci Schengenu boli zrušené 29.marca 2009.

**1.decembra/2009** – Nadobudnutie platnosti Lisabonskej zmluvy.

**25.marca/2010** – Prijatie nariadenia EÚ, ktoré umožňuje držiteľom dlhodobých víz jednotlivých štátov pohybovať sa v rámci Schengenského priestoru.<sup>31</sup>

### **3.5.1 Vstup Slovenskej republiky do Schengenského priestoru**

Úsilie Slovenskej republiky stať sa členom spoločenstva štátov Schengenského priestoru bolo zavŕšené 21. decembra 2007, kedy služba hraničnej polície Policajného zboru ukončila vykonávanie hraničných kontrol na hraniciach s Poľskom, Českou republikou, Rakúskom a Maďarskom.

Od 21.decembra 2007 bola Slovenská republiky prijatá medzi krajiny Schengenského priestoru ako plnohodnotný člen. Týmto dňom došlo k zrušeniu kontrol na vnútorných schengenských hraniciach. Od tohto dňa je možné občanom Slovenskej republiky prekračovať vnútorné hranice Schengenského priestoru na ktoromkoľvek mieste bez vykonania kontroly.

V nadväznosti na tieto hodnotenia Rada pre spravodlivosť a vnútorné veci (JHA<sup>32</sup>) na svojom zasadnutí 6.novembra 2007 dospela k záveru, že deväť nových členských štátov Európskej únie splnilo podmienky vo všetkých oblastiach uplatňovania Schengenského *acquis*.<sup>33</sup>

---

<sup>31</sup> Schengenský priestor. ref. 25. s. 6-8.

<sup>32</sup> JHA – Justice and Home Affairs Council

<sup>33</sup> KOMOVÁ, A. Schengen dva roky po. In Parlamentný kuriér. roč. 18, č. 179, s. 42-44.

## **4 VÝHODY A NEVÝHODY VYPLÝVAJÚCE Z ČLENSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY V SCHENGENSKOM PRIESTORE**

S otvorením hraníc vzniklo mnoho pozitív ale aj negatív. Pre Slovenskú republiku išlo skôr o otázku psychologickú, predovšetkým medzi Slovenskou a Českou republikou kde išlo skôr o pätnásťročnú anomáliu, ktorá nastala po rozdelení spoločného štátu, a ktorá bola nehistorická.

Podľa JUDr. Vladimíra Galuška, bývalého veľvyslanca Českej republiky v Slovenskej republike, možno za hlavné pozitíva vstupu Slovenska do Schengenského priestoru považovať „...Vstup Slovenska môže priniesť rozvoj mikroregiónov. Určite to môže prispieť k biznisu pri hraniciach, povzbudí to turistický ruch na tzv. zabudnutých miestach, ku ktorým ste sa predtým dostali len po absolvovaní namáhavých obchádzok cez regulárne hraničné priechody. Či už sú to Lužické Hory u nás, alebo Moravské pomedzie, ale aj iné lokality.... Určite to pomôže drobným podnikateľom na turisticky atraktívnych miestach...“.<sup>34</sup>

### **4.1 Výhody vyplývajúce zo vstupu Slovenskej republiky do Schengenského priestoru**

Pri vstupe Slovenskej republiky do Schengenského priestoru médiá zdôrazňovali viac výhody pre občanov, podnikateľov, niektoré regióny, resp. obce. Bezprostrednými výhodami pre slovenských občanov sú predovšetkým:

1. Možnosť voľného prekračovania vnútorných schengenských hraníc, bez hraničnej kontroly kedykoľvek a na ktoromkoľvek úseku hranice v súlade s vnútornými predpismi (dopravnými, ekologickými a pod.)
2. Prechod cez bývalé hraničné priechody na motorovom vozidle, resp. vlaku alebo lodi bez zníženia rýchlosti a bez zábran.
3. Zrušenie kontroly pri vnútorných letoch v rámci Schengenského priestoru.
4. Pohyb v celom schengenskom priestore len s platným občianskym preukazom alebo cestovným pasom.
5. Zvýšená dôslednosť ochrany osobných údajov.

---

<sup>34</sup> KOMOVÁ, A. ref.31, s.42.

6. Rovnoprávnosť občanov Európskej únie, rozvoj dopravnej infraštruktúry a možnosť cezhraničnej spolupráce.<sup>35</sup>

Ďalšími nepriamymi výhodami sú skutočnosti, že:

- vonkajšou schengenskou hranicou sa stáva len slovensko-ukrajinská hranica a medzinárodné letiská pri letoch mimo Schengenského priestoru;
- v záujme ochrany občanov, verejného poriadku, bezpečnosti štátu alebo EÚ sa môžu zaviesť potrebné opatrenia, vrátane dočasných kontrol na vnútorných hraniciach;
- spoločná ochrana pred nelegálnou migráciou a jej dôsledkami z tretích štátov sa zásadným spôsobom zintenzívňuje;

Podľa skúseností zmluvných štátov po vstupe do Schengenu sa zásadným spôsobom zlepšilo postavenie prihraničných regiónov a obcí. Ide predovšetkým o nové možnosti ekonomickej cezhraničnej spolupráce, cestovného ruchu, infraštruktúrnych investícií a pod. Dôsledná ochrana vonkajších schengenských hraníc zasa viedla k zvýšeniu bezpečnosti v prihraničných regiónoch a obciach, zníženiu kriminality, operovania organizovaného zločinu, čo vedie k zvýhodňovaniu príchodu kapitálu do týchto oblastí.<sup>36</sup>

## **4.2 Nevýhody vyplývajúce zo vstupu Slovenskej republiky do Schengenského priestoru**

Viacerí z nás sa tešia z toho ako výhody pre nás vstup do Schengenského priestoru priniesol, iba málo z nás sa však zamýšľa nad tým že vstup Slovenskej republiky do Schengenského priestoru má aj svoje nevýhody. Ak existujú nejaké reálne hrozby, ktoré so sebou vstup do Schengenskej priestoru prináša tak to bude zaiste nárast kriminality.

Voľný pohyb osôb umožňuje nelegálnym migrantom takmer bezproblémové prekračovanie vnútorných schengenských hraníc, čo vedie k obavám tých krajín, ktoré sú cieľom týchto imigrantov. Konkrétnym dôsledkom strachu z prílivu nelegálnych migrantov je harmonizácia vízovej a azylovej politiky, ktorá je veľmi úzko spojená so schengenským systémom.

---

<sup>35</sup> Schengenský priestor: výhody a nevýhody [online]. 2010. [cit. 2012-02-26]. Dostupné na internete: <<http://www.micr.cz/rs-atlantic/project/artikle.php?id=57135/>>

<sup>36</sup> Schengenský priestor: výhody a nevýhody. ref. 33.

Voľný pohyb osôb, tovaru a kapitálu má tendenciu zneužívať organizovaný zločin. Distribúcia drog, kradnutého tovaru a predmetov (najmä vozidiel), obchod s ľuďmi, výpalníctvo, riziká medzinárodného terorizmu.<sup>37</sup>

### **4.3 Konkrétny vplyv Schengenského priestoru na cestovný ruch**

Z ekonomického hľadiska bude mať voľný pohyb osôb v rámci Schengenského priestoru najpozitívnejší vplyv na cestovný ruch krajiny a s tým súvisiace príjmy z cestovného ruchu. Voľný pohyb je určujúcou zásadou Európskej únie a možnosť pohybovať sa v rámci Európskej únie bez kontroly vnútorných hraníc je jedným z jej najväčších úspechov. Mnoho ľudí túto slobodu využíva, pričom sa každý rok v rámci Európskej únie uskutoční viac ako miliarda takýchto ciest a verejná mienka vytrvalo radí slobodu cestovania medzi najdôležitejšie výdobytky Únie.<sup>38</sup>

V nadväznosti na všeobecný proces globalizácie vo svete došlo koncom 20. storočia v cestovnom ruchu k prehĺbovaniu medzinárodnej spolupráce. Tento proces bol sprevádzaný liberalizáciou pohybu osôb a zároveň aj rastom konkurenčného prostredia. Progres v rozvoji cestovného ruchu bol začiatkom 21. storočia negatívne ovplyvnený teroristickými útokmi smerujúcimi aj do niektorých destinácií cestovného ruchu. Ako však ukazuje vývoj v ostatných rokoch, cestovný ruch dokázal aj v týchto podmienkach napredovať, vyžaduje si však nové prístupy a adekvátne opatrenia na všetkých úrovniach.<sup>39</sup>

#### **4.3.1 Pozitívny vplyv Schengenu na cestovný ruch Slovenskej republiky**

Na Slovensku je priestor na podnikanie v cestovnom ruchu, pričom pretrváva aj zvýšený záujem o podnikanie v tejto oblasti. Problémom však je nie vždy dostatočná kvalita poskytovaných služieb, ich komplexnosť a nedostatočná je aj prezentačno-marketingová činnosť. Je potrebné motivovať podnikateľov predovšetkým v oblasti aktívneho zahraničného a domáceho cestovného ruchu.<sup>40</sup>

Za hlavné výhody pre cestovný ruch môžeme považovať :

---

<sup>37</sup> Schengenský priestor: výhody a nevýhody. ref. 33.

<sup>38</sup> Eurobarometer. Verejná mienka v Európskej únii – jar 2011. s. 31-32.

<sup>39</sup> Nová stratégia rozvoja cestovného ruchu Slovenskej republiky do roku 2013 [online]. 2011. [cit. 2012-02-28]. s.1. Dostupné na internete:

<[http://www.culture.gov.sk/uploads/b7/e8/b7e8e86669416943d386b37619e2c594/03\\_01\\_nova-stratagcia-rozvoja-cestovnacho-ruchu-sr-do-roku-2013.pdf](http://www.culture.gov.sk/uploads/b7/e8/b7e8e86669416943d386b37619e2c594/03_01_nova-stratagcia-rozvoja-cestovnacho-ruchu-sr-do-roku-2013.pdf)>

<sup>40</sup> Nová stratégia rozvoja cestovného ruchu Slovenskej republiky do roku 2013. ref. 37. s. 6.

- Nie je nutné obmedzovať rýchlosť či zastavovať a predkladať cestovné doklady na hraničných priechodoch, čo vedie k výraznému zrýchleniu cestovania cestnou dopravou, taktiež sa skrátil odbavovací proces na letiskách (samostatný terminál pre odbavenie tzv. vnútorných schengenských letov), rovnako došlo k urýchleniu vlakovej dopravy, kde bolo zrušené zastavenie na hraniciach z dôvodu hraničnej kontroly;
- Harmonizácia pravidiel medzi členmi Schengenu pre vydávanie víz občanom tretích štátov;
- Využitie podporných programov z Európskej únie na dobudovanie infraštruktúry a tvorbu nových produktov. Rýchlejšie sprístupnenie odľahlejších regiónov Slovenska pre účastníkov cestovného ruchu, napojenie hlavných ťahov na existujúce transkontinentálne trasy;
- Zväčšenie potenciálu efektívneho a účelového využitia rozvojových fondov Európskej únie;
- Implementácia skúseností krajín Európskej únie s rozvinutým cestovným ruchom v oblasti budovania potenciálu cestovného ruchu v regiónoch;
- Vďaka zrušeniu formalít na hraniciach budú ľudia viac cestovať za kultúrou, pamiatkami, a tým pádom budú aj viac chodiť do reštaurácií a obchodov. To bude znamenať ďalší dôležitý impulz pre rozvoj cestovného ruchu v celej Slovenskej republike;
- Schengen prinesie ďalšie možnosti rozvoja prihraničných regiónov a posilňovanie spolupráce s mestami a obcami susedných štátov na druhej strane hranice. Odstránenie hraničných prechodov a možnosť voľného pohybu cez akúkoľvek časť štátnej hranice vytvorí impulz pre rozvoj cezhraničného cestovného ruchu i cezhraničnej spolupráce. Najväčšiu zmenu zaznamenajú predovšetkým tie mestá ale obce, ktoré pretínajúca štátna hranica umelo rozdelila;<sup>41</sup>
- Spolupráca prihraničných regiónov – hľadanie spoločného záujmu pri budovaní nových destinácií, programov a služieb;

---

<sup>41</sup> Informačný leták - „ČO PRINESIE SCHENGEN“, Ministerstvo vnútra ČR [online].2006 [cit. 2012-02-15]. Dostupné na internet: <[http://www.mvcr.cz/azyl/schengen/letak\\_coprinese.pdf](http://www.mvcr.cz/azyl/schengen/letak_coprinese.pdf)>

- Výhodná geografická poloha Slovenska v strede Európy, ľahká dostupnosť najmä pre susedné vysielajúce krajiny, využitie aj pre krátkodobý a víkendový cestovný ruch;<sup>42</sup>

#### 4.3.2 Negatívny vplyv Schengenu na cestovný ruch Slovenskej republiky

- Na druhej strane však môže Schengen znamenať aj odliv slovenských turistov do zahraničia. Je pravdepodobné, že tuzemskí občania po odstránení hraničných bariér budú voliť ciele častejšie v zahraničí;<sup>43</sup>
- Nedostatočná pripravenosť na využívanie európskych fondov – tomu by sa dalo predísť ak by sa zlepšila informovanosť podnikateľov, obcí a samospráv o štrukturálnych fondoch;
- Vplyv na zachovaný prírodný potenciál, flóru, faunu, scenériu krajiny. Znečisťovanie turistických chodníkov, prírodných chránených oblastí, národných parkov.<sup>44</sup> (Do vstupu Slovenskej republiky mohli turisti prekračovať slovensko-poľské hranice TANAP-u len jednom mieste, a to na vrchole Rysov. Po vstupe Slovenska do Schengenského priestoru je možné prechádzať hranice aj na ďalších miestach).

---

<sup>42</sup> BOROVSÝ, J. – NIŇANOVÁ, I. – SMOLKOVÁ, E. Cestovný ruch trendy a perspektívy, s. 213.

<sup>43</sup> BŘICHÁČEK, Odvrátená tvář Schengenu. In Evropské otázky [online]. December 2007. [cit. 2012-02-02]. Dostupné na internete: <<http://www.euportal.cz/UserFiles/Document/EUPortalSbornik01.pdf>>

<sup>44</sup> SVITANOVÁ, Z. Schengen ovplyvní návštevnosť Tatier. In Sme [online]. 2007. [cit. 2012-02-01]. Dostupné na internete: <<http://www.sme.sk/c/3585711/schengen-ovplyvni-navstevnosttatier.html>>

## 5 PROJEKTY CEZHRANIČNEJ SPOLUPRÁCE V RÁMCI CESTOVNÉHO RUCHU

Prudký rozvoj cezhraničnej spolupráce nastal hlavne na prelome osemdesiatych a deväťdesiatych rokov, masovo vznikajú euroregióny hlavne na vnútorných hraniciach Európskej únie – najviac v Beneluxe, Nemecku, Rakúsku a Francúzsku. Po demokratických zmenách sa v deväťdesiatych rokoch k týmto procesom začínajú pripájať aj štáty strednej a východnej Európy.<sup>45</sup>

Regionálna politika Európskej únie je politikou finančnej solidarity najmä preto, že časť príspevkov členských štátov do rozpočtu spoločenstva smeruje do menej prosperujúcich regiónov a slabším sociálnym skupinám. V období rokov 2000 až 2006 dosiahli tieto čiastky jednu tretinu spoločenstva, t.j. 213 miliárd eur.<sup>46</sup>

### Štrukturálne fondy

Štrukturálne fondy Európskej únie ponúkajú Slovensku možnosť investovať 150 miliónov eur do konca roku 2013 na zlepšenie cestovného ruchu. Prioritná os 3 – Cestovný ruch operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast má dve opatrenia. Prvé z nich sa zameriava na využitie prírodného, kultúrneho a doteraz vybudovaného potenciálu. Uprednostnené by mali byť nové komplexy služieb s celoročným využitím, spojené s rozvojom miestnych služieb a s využitím minerálnych a geotermálnych prameňov. Podporené budú aj areály, ktoré na rozvoj letnej a zimnej turistiky využívajú prírodné a kultúrne atraktivity regiónov s komplexnými službami, ale aj fakultatívnymi výletmi. Tie však musia byť spojené s predajom slovenských výrobkov ako sklo, porcelán, výšivky alebo s návštevami dielní tradičných remeselníkov či vinárov.

Druhé opatrenie prioritnej osi sa zameriava na propagáciu slovenského cestovného ruchu doma i v zahraničí. Cieľom je najmä dobudovať nový turistický portál, ktorý predstavuje Slovensko ako dovolenkovú destináciu. Národný jednotný informačný systém cestovného ruchu funguje od mája 2007 ([www.slovakia.travel.sk](http://www.slovakia.travel.sk)).<sup>47</sup>

---

<sup>45</sup> HALÁS, M. - SLAVÍK, V. ref. 7. s. 172.

<sup>46</sup> ŽÁRYOVÁ, T. Regionálna politika Európskej únie, s. 2.

<sup>47</sup> KULIFFRAY, G. Záujem cudzincov o Slovensko rastie. In Top Hoteliérstvo. s. 184.



V záujme zvýšenia a zabezpečenia čo najlepších výsledkov je 94% štrukturálnych fondov zameraných na tri ciele, ktoré boli definované ako priority:

### **Cieľ 1 (územný)**

Pomoc zaostávajúcím regiónom, t.j. dobudovanie stále chýbajúcej základnej infraštruktúry alebo podpora investícií v obchodno-ekonomickej činnosti. Vzťahuje sa asi na päťdesiat regiónov, v ktorých žije až 22% obyvateľov Európskej únie a ktoré dostávajú 70% finančných prostriedkov.<sup>48</sup>

### **Cieľ 2 (územný)**

Podpora ekonomickej a sociálnej konverzie v priemyselných, vidieckych, mestských oblastiach a v oblastiach závislých od rybolovu, ktoré majú štrukturálne problémy. V týchto krízových oblastiach, ktoré dostávajú 11,5% celkového rozpočtu, žije 18% obyvateľov Európskej únie.<sup>49</sup>

### **Cieľ 3 (tematický)**

Modernizovanie systémov vzdelávania a podpora zamestnanosti. Nástroje podporované v rámci Cieľa 3 sú určené pre celú Európsku úniu okrem tých regiónov, na ktoré sa vzťahuje Cieľ 1, v rámci vyrovnávacích programov ktorého sú obsiahnuté aj nástroje na vzdelávanie a zamestnanosť. Na Cieľ 3 je určených 12,3% celkového rozpočtu.<sup>50</sup>

### **Nadnárodné programy**

Okrem možnosti čerpania prostriedkov zo štrukturálnych fondov v rámci uvedených cieľov je možné uchádzať sa o podporu v rámci cestovného ruchu z Kohézneho fondu a z Iniciatívy Spoločenstva, čo sú nadnárodné programy, ktoré dopĺňajú operácie štrukturálnych fondov v určitých problémových oblastiach. Na obdobie rokov 2004 – 2006 boli vyčlenené štyri: Interreg, Urban, Leader, Equal. Z pohľadu cestovného ruchu je zaujímavá iniciatíva cezhraničnej spolupráce Interreg III. V programovom období 2007-2013 je iniciatíva Interreg nahradená programom cezhraničnej územnej spolupráce.<sup>51</sup>

---

<sup>48</sup> ŽÁRYOVÁ, T. ref.44. s.10.

<sup>49</sup> ŽÁRYOVÁ, T. ref.44. s.10.

<sup>50</sup> ŽÁRYOVÁ, T. ref.44. s.10.

<sup>51</sup> SITA: Sedem projektov. In: Trend,2005, roč.3 [online]. 2005. [cit. 2012-03-30]. 6. s. Dostupné na internete:<<http://www.etrend.sk/trend-archiv/rok-/cislo-Janu%C3%A1r/sedem-projektov.html>>

Tieto iniciatívy využívajú 5,35% finančných prostriedkov štrukturálnych fondov na:

- cezhraničnú, medzinárodnú spoluprácu a spoluprácu medzi regiónmi (**INTERREG III**);
- udržateľný rozvoj miest a upadajúcich mestských častí (**URBAN II**);
- rozvoj vidieka prostredníctvom miestnych iniciatív (**Leader +**);
- boj proti nerovnoprávnosti a diskriminácii v prístupe na trh práce (**Equal**).<sup>52</sup>

## 5.1 Interreg III

INTERREG patrí medzi tzv. Iniciatívy Spoločenstva. Iniciatívy Spoločenstva sú programy navrhnuté Európskou komisiou s cieľom nájsť spoločné riešenie problémov, ktoré sa dotýkajú všetkých členských štátov. INTERREG patrí z hľadiska finančného objemu i územného rozsahu medzi najvýznamnejšiu Iniciatívu Spoločenstva.<sup>53</sup>

Iniciatíva INTERREG bola založená v roku 1990 so zámerom pripraviť prihraničné oblasti na Spoločenstvo bez hraníc. Cieľom Iniciatívy INTERREG bola od začiatku podpora hospodárskej a sociálnej integrácie predovšetkým susediacich regiónov.<sup>54</sup>

### INTERREG III v programovom období 2004-2006

Finančná pomoc bola zameraná na podporu cezhraničnej spolupráce a vyváženého rozvoja multiregionálnych oblastí. Finančná podpora v rámci tohto programu smerovala najmä do rozvoja malých a stredných podnikov, vzdelávania, kultúrnych výmen, riešenia problémov zdravotníctva prihraničných regiónov, podpory aktivít cezhraničného cestovného ruchu atď.<sup>55</sup>

Všetky pohraničné regióny Európskej únie mohli v rámci INTERREG IIIA získať podporu na skvalitnenie spolupráce so svojimi susedmi. Cieľom bolo vytvorenie skutočných zón cezhraničnej ekonomickej aktivity a vytvorenie spoločnej stratégie územného rozvoja.<sup>56</sup>

---

<sup>52</sup> ŽÁRYOVÁ, T. ref. 44. s. 10.

<sup>53</sup> Centrum pre regionálny rozvoj ČR v spolupráci s Ministerstvom výstavby a regionálneho rozvoja SR. Spolupráca bez hraníc: Príklady realizovaných projektov[online]. 2004. [cit. 2012-30-03]. s.1. Dostupné na internete:<[www.sk-cz.eu/download.php?FNAME=1210087043.upl.sk.pdf](http://www.sk-cz.eu/download.php?FNAME=1210087043.upl.sk.pdf)>

<sup>54</sup> Spolupráca bez hraníc: Príklady realizovaných projektov. ref. 51. s. 3.

<sup>55</sup> BOROVSÝ, J. – NIĀANOVÁ, I. – SMOLKOVÁ, E. ref. 40. s. 246.

<sup>56</sup> ŽÁRYOVÁ, T. ref. 44. s. 22.

### **5.1.1 Charakteristika Iniciatívy spoločenstva INTERREG IIIA SR-ČR**

Od roku 2004 Iniciatíva Spoločenstva INTERREG IIIA SR-ČR podporuje rozvoj česko-slovenskej prihraničnej oblasti, prostredníctvom projektov realizovaných partnermi z oboch susediacich krajín. Motív podpory cezhraničnej spolupráce vznikol zo snahy Európskej únie vyrovnáť rozdielnu životnú úroveň jednotlivých európskych regiónov.

Pre česko-slovenský prihraničný región znamenalo posledné desaťročie existencie štátnej hranice oslabenie vzájomných vzťahov. Finančná podpora z Európskej únie priniesla obom štátom nové príležitosti, hlavne v obnovení sociálnych, kultúrnych a spoločenských väzieb, podporila diskusiu na tému ochrany životného prostredia a posilnila aj ekonomický rozvoj vďaka oživeniu cestovného ruchu.<sup>57</sup>

Cezhraničný región má vytvorené prírodné, kultúrne, ekonomické a sociálne predpoklady pre rozvoj takmer všetkých druhov vnútrozemského turizmu. Cestovný ruch patrí dlhodobo na oboch stranách hranice k službám s prebytkovou bilanciou. Spoločným problémom vývoja cestovného ruchu patrí v oboch krajinách pokles, alebo stagnácia domácich návštevníkov, ktorú možno s menšími rozdielmi pozorovať od roku 2000. Táto tendencia je výraznejšia hlavne v slovenskej časti regiónu.<sup>58</sup>

Program INTERREG IIIA SR – ČR v priebehu obdobia 2004 – 2006 podporil viac ako 300 českých a slovenských projektov riešiacich problémy v oblasti sociálnej, kultúrnej, cestovného ruchu a zachovania krajiny vzhľadom k životnému prostrediu. Nositeľmi projektu boli prevažne obce a mestá, za nimi nasledovali občianske združenia, združenia obcí, školy a školské zariadenia a ďalšie neziskové subjekty.

#### **Geografické vymedzenie regiónu:**

Územie určené pre dodatočnú podporu t.j. územie v rámci ktorého môžu byť projekty realizované, je tvorené zo šiestich krajov ležiacich v blízkosti spoločnej hranice. V Českej republike sú to kraje: Moravskosliezsky, Zlínsky a Juhomoravský, v Slovenskej republike Žilinský, Trenčiansky a Trnavský samosprávny kraj.<sup>59</sup>

---

<sup>57</sup> Informačný leták. Spolupráca bez hraníc: Príklady realizovaných projektov. ref. 51. s. 3.

<sup>58</sup> OPERAČNÝ PROGRAM. Program cezhraničnej spolupráce SR-ČR 2007-2013[online]. 2006. [cit. 2012-30-03]. Dostupné na internete:< <http://www.sk-cz.eu/sk/archiv/aktuality/&id=28&page=1>>

<sup>59</sup> Informačný leták. Spolupráca bez hraníc: Príklady realizovaných projektov. ref. 51. s. 2.

Obrázok 2 Geografické vymedzenie INTERREG IIIA SR-ČR



Zdroj: <<http://www.build.gov.sk/mvrrsr/index.php?id=1&cat=195>> [2012].

### 5.1.2 Budovanie a rozvoj infraštruktúry cestovného ruchu

Cieľom tohto opatrenia bolo podporiť zvyšovanie kvality turistickej infraštruktúry, a to zlepšovaním kvality služieb, podporou tvorby nových turistických produktov, ktoré sú určené podmienkami, možnosťami a charakterom daného regiónu s dôrazom na cezhraničnú spoluprácu a podporu vidieka, ďalej vytvoriť podmienky pre malých a stredných podnikateľov v regióne prostredníctvom zlepšenia technickej infraštruktúry a zvýšenia ekonomického významu cestovného ruchu.

V rámci tohto opatrenia bolo zrealizovaných najviac projektov, pomohlo napr. k budovaniu cezhraničných turistických informačných centier, turistickej infraštruktúry zahrňujúcej cyklistické chodníčky a trasy, bežecké trasy, náučné chodníčky, vodné cesty, alebo podporilo obnovu a sprístupnenie pamiatok a múzeí tradičných remesiel.<sup>60</sup>

<sup>60</sup> Informačný leták. Spolupráca bez hraníc: Príklady realizovaných projektov. ref. 51. s. 5.

## **Interreg v 3 príkladoch:**

### **1. Spoločná navigácia k turistickým cieľom**

Štúdiá a dokumentácia k značeniu kultúrnych a turistických cieľov v okresoch Senica a Skalica - Vypracování projektové dokumentace na značení kulturních a turistických cílů ve Zlínském kraji

**Konečný prijímateľ:** Regionálna rozvojová agentúra Senica

**Český partner:** Zlínsky kraj

Predmetom projektu bolo vytvorenie jednotného systému značenia turistických a kultúrnych cieľov česko-slovenského prihraničia, konkrétne v Zlínskom a Trnavskom kraji (v okresoch Skalica a Senica). Cieľom obidvoch partnerov bolo podporiť udržateľný rozvoj prihraničných regiónov formou zvýšenia atraktivity a imidžu regiónov ako aj skvalitnenia služieb v oblasti cestovného ruchu, vrátane dostupnosti informácií.

V rámci pracovných skupín oboch projektov dochádzalo k vzájomnej výmene skúseností predovšetkým v oblasti príslušných technických predpisov a legislatív oboch štátov, ale aj skúseností z realizácie cezhraničných komplementárnych projektov. Výstupom projektov sa stali spracované štúdie s vytipovaním značenia najvýznamnejších kultúrnych a turistických cieľov a vypracované projektové dokumentácie k týmto vytipovaným cieľom. V rámci ďalších nadväzujúcich projektov boli vyrobené a osadené v teréne hnedé značky, ktoré slúžia návštevníkom k jednoduchšej orientácii v oboch prihraničných regiónoch.<sup>61</sup>

### **2. Putovanie regiónmi**

#### **Cestou Hugolína Gavloviča – Naučná stezka Hugolína Gavloviča**

**Konečný prijímateľ:** Občianske združenie Mikroregión Bielych Karpát

**Český partner:** Sdružení obcí mikroregionu Jižní Valašsko

Obidva spoločné projekty riešili problém neexistencie cykloturistickej trasy, ktorá by spájala susediace mikroregióny Jižní Valašsko a Zdroje Bielych Karpát a problém nedostatočnej informovanosti návštevníkov o historických, prírodných, kultúrnych a literárnych pokladoch regiónov nachádzajúcich sa na území Chránenej krajinej oblasti Biele Karpaty.

---

<sup>61</sup> Informačný leták. Spolupráca bez hraníc: Príklady realizovaných projektov. ref. 51. s. 12.

Cieľom projektu bolo skvalitniť ponuku služieb cezhraničného cestovného ruchu v súvislosti s využitím prírodného a kultúrneho potenciálu regiónov v prospech ich spoločenského a ekonomického rozvoja.

Vybudovaná bola cykloturistická trasa, ktorá sa tiahne v blízkosti najvýznamnejších kultúrnych pamiatok a prírodných zaujímavostí oboch prihraničných mikroregiónov, využíva základný vidiecky charakter Valašska a stredného Považia a spája dve najvýznamnejšie kultúrne, historické a správne centrá oboch mikroregiónov: mesto Valašské Klobouky a obec Pruské. Ako súčasť projektov boli vytvorené náučné chodníky pre chodcov, ktoré atraktívnou formou prostredníctvom informačných tabulí a kioskov i propagačných materiálov prevádzajú návštevníkov po najvýznamnejších kultúrnych pamiatkach oboch historických centier mikroregiónov.<sup>62</sup>

### **3. Z prístavu do prístavu**

#### **Prístav Skalica – Baťov Kanál – Příjezdová komunikace a parkovací plochy k prístavu U jezu – Hodonín**

**Konečný prijímateľ:** Mesto Skalica

**Český partner:** Mesto Hodonín

Baťov kanál a rieka Morava skrýva veľký potenciál pre rozvoj rekreačnej plavby a vodnej turistiky obzvlášť v okolí prihraničných miest Skalica a Hodonín. Úsilie oboch partnerov projektu smerovalo k oživeniu dolnej časti Baťovho kanálu a rieky Moravy v úsekoch Hodonín – Rohatec – Skalica a napojeniu na úsek plavebnej komory Skalica – Petrov – Sudoměřice v oblasti rekreačnej plavby a v oblasti poskytovania služieb spojených s využívaním tohto prostredia pre účely trvalo udržateľného cezhraničného cestovného ruchu.<sup>63</sup>

Na slovenskej strane kanálu sa podarilo vybudovať vodný prístav, ktorý umožňuje výstup turistom a návštevníkom vodnej cesty na slovenskom území. Novovytvorené zázemie v blízkosti prístavu ponúka záujemcom služby informačného centra, požičovne lodí, občerstvenie a pod. Mesto Hodonín prevádzkuje prístav na českej strane a vo svojich zámeroch sa sústreďuje skôr na skvalitnenie infraštruktúry, technického zázemia a služieb areálu. Domáci i zahraniční návštevníci areálu, ktorých záujem o vodnú turistiku

---

<sup>62</sup> Informačný leták. Spolupráca bez hraníc: Príklady realizovaných projektov. ref. 51. s. 15.

<sup>63</sup> Informačný leták. Spolupráca bez hraníc: Príklady realizovaných projektov. ref. 51. s. 15.

zaznamenáva rastúci trend, majú od roku 2007 k dispozícii v rámci projektu vybudovanú prístupovú komunikáciu s parkovacími miestami a osvetleným chodníkom pre chodcov.<sup>64</sup>

## 5.2 Euroregión Kras

Spracovanie Projektu územného rozvoja Domica – Aggtelek vyplynulo z činnosti Slovensko-maďarskej pracovnej skupiny pre územné plánovanie, ktorá stanovila priority riešenia v rámci prihraničného územia. Projekt bol spracovávaný na základe spoločnej dohodnutej metodiky s maďarskou stranou. Medzi priority patrilo vymedzenie spoločných oblastí pre rozvoj cestovného ruchu v území Národného parku Slovenský kras a Národného parku Aggtelek a stanovenie zásad a princípov pre ich územný rozvoj.<sup>65</sup>

### Geografické vymedzenie euroregiónu

Mikroregión Domica susedí s prihraničným regiónom Maďarska, a to s Národným parkom Aggtelek, v ktorom je vybudované významné stredisko cestovného ruchu, ktoré je lákadlom turistov z oboch strán hranice a je dôležitým podnetom aj pre rozvoj cestovného ruchu na slovenskej strane v Národnom parku Slovenský Kras najmä v okolí jaskyne Domica.<sup>66</sup>

Obrázok 3 Geografické vymedzenie euroregiónu Kras



Zdroj: < <http://www.minv.sk/?euroregion-kras> > [2012].

<sup>64</sup> Informačný leták. Spolupráca bez hraníc: Príklady realizovaných projektov. ref. 51. s. 16.

<sup>65</sup> Projekt územného rozvoja Domica-Aggtelek [online].2008 [cit. 2012-02-15]. Dostupné na internet: <<http://www.azprojekt.sk/index.php?l=sk&id=mp-domica-aggtelek>>

<sup>66</sup> KARASOVÁ, E., - ROZLOŽNÍK, M. Slovenský kras. s. 460.

## Hlavná náplň euroregiónu

Hlavným zámerom euroregiónu je komplexný rozvoj územia, na ktorom sa rozprestiera Národný park Slovenský kras a maďarský Národný park Aggtelek. Euroregión sa chce prioritne orientovať na podporu cestovného ruchu, poľnohospodárstva a trvalo udržateľných hospodárskych aktivít. Nutnosť založenia euroregiónu vychádzala z roztrieštenosti komunitných a občianskych záujmov, neexistencie koncepcie turistického rozvoja i marketingu územia a absencie akéhokoľvek marketingového programu.<sup>67</sup>

Slovenský kras a Aggtelecký kras sa v rokoch 2010/2011 stali „Krajinou roka“, čo je iniciatíva, ktorá vznikla na základe partnerských vzťahov Medzinárodného zväzu priateľov prírody, Združenia maďarských priateľov prírody, Klubu slovenských turistov, riaditeľstva Aggteleckého národného parku, Národného parku Slovenský kras a ďalších zainteresovaných subjektov na oboch stranách hraníc.<sup>68</sup>

V súvislosti s partnerskými vzťahmi tvoriacimi základ „Krajiny roka“ sa považujú nasledujúce závery za významný základ budúceho rozvoja cestovného ruchu v oblasti Slovenského krasu – Aggteleckého krasu:

### 5.2.1 Zintenzívnená cezhraničná spolupráca

Vytvorenie a optimalizácia formálnej a neformálnej spolupráce vo všetkých oblastiach:

**a.) Národné parky a cestovný ruch:** región potrebuje intenzívnejšie spájanie chránených oblastí a rozvoja cestovného ruchu v prospech oboch odborných sfér – aj mimo úloh spojených s rozvojom ponuky a ubytovania. Pomocou imidžu národných parkov má turistická oblasť možnosť vytvoriť si vlastnú originálnu ochrannú známku.

**b.) Cezhraničná spolupráca:** cezhraničná spolupráca dvoch okrajových regiónov – ktorú v danom prípade priaznivo ovplyvňujú aj menšiny žijúce po oboch stranách hraníc – vytvárajú príležitosť pre tvorbu nových ponúk v oblasti cenových ponúk a formovanie spoločnej regionálnej identity.

**c.) Regionálny, cezhraničný zväz turistov:** je potrebné vytvoriť zväz, do ktorého by sa zapojili všetky štátne a súkromné subjekty pôsobiace v oblasti cestovného ruchu,

---

<sup>67</sup> Euroregión Kras chce rozvíjať predovšetkým cestovný ruch. In: Korzár [online].2005 [cit. 2012-02-12]. Dostupné na internet:<<http://korzar.sme.sk/c/4673921/euroregion-kras-chce-rozvijat-predovsetkym-cestovny-ruch.html>>

<sup>68</sup> Stratégia udržateľného rozvoja cestovného ruchu.[online].2011 [cit. 2012-02-15]. Dostupné na internet:<[http://www.kst.sk/images/stories/2011/Zmluvy/GemerRegion\\_memorandum.pdf](http://www.kst.sk/images/stories/2011/Zmluvy/GemerRegion_memorandum.pdf)>



zainteresované mimovládne organizácie a najmä malé a stredné podniky. Táto organizácia by nemala byť štátna, ale deklarovane cezhraničná a orientovaná na služby. Organizácia, ktorá by mohla fungovať na PPP (verejno-súkromné partnerstvo štátnej a súkromnej sféry), s týmito kľúčovými cieľmi:

- spojenie zainteresovaných subjektov;
- rozvoj a správa destinácií;
- vytvorenie udržateľných prvkov ponuky v oblasti cestovného ruchu, ktoré budú generovať lokálne hodnoty a zároveň prispieť k zachovaniu prírodných a kultúrnych hodnôt regiónu;
- organizovanie školení v záujme priebežného zvyšovania kvality v oblasti služieb cestovného ruchu – pestrosť služieb a ponuky pri zohľadnení ekologických aspektov;

**d.) Regionálna a národná podpora:** vytváranie udržateľného rozvoja cestovného ruchu je nemysliteľné bez podpory príslušných regionálnych a národných orgánov.<sup>69</sup>

### 5.2.2 Rozvoj infraštruktúry, profesionalizácia a tvorba miestnych hodnôt

Udržateľný cestovný ruch vyžaduje kvalitnú, profesionálnu, nadmieru udržateľnú infraštruktúru a turistické ponuky založené na regionálnych zdrojoch:

**a.) Rozvíjanie ubytovacích kapacít:** ubytovanie, letná dovolenka na sedliackom dvore a zvyšovanie kvality obdobných vidieckych foriem ubytovania a ich spojenie do štruktúry, ktorá bude zahŕňať miestne špecifiká.

**b.) Vzdelávanie a školenie pre (potenciálnych) hotelierov:** v záujme zvyšovania kvality služieb a väčšieho súladu s očakávaniami v oblasti cestovného ruchu – environmentálnymi zásadami a zásadami udržateľnosti.

**c.) Vytváranie miestnych hodnôt prostredníctvom regionálnych produktov:** zvýšená výroba a predaj regionálnych poľnohospodárskych a remeselníckych výrobkov na jednej strane znamená rozširovanie sekundárnej ponuky v oblasti cestovného ruchu a zároveň prostredníctvom regionálnej ochrannej známke prispieva k vytváraniu uceleného imidžu regiónu. Už existujú projekty (napr. Gemerská karta) alebo podujatia (napr. Gemersko-turnianske Letné dni) sa využívajú na spoločnú cezhraničnú prezentáciu regionálnych produktov.

---

<sup>69</sup> Stratégia udržateľného rozvoja cestovného ruchu. ref. 66. s. 2.

**d.) Vytváranie miestnych produktov prostredníctvom „spomaľovania“ (zásada „Slow-down“):** Poskytovatelia služieb v oblasti cestovného ruchu musia vytvárať prvky ponuky, ktoré budú inšpirovať návštevníkov k dlhšiemu pobytu v regióne a tým pádom k tvorbe významnejších miestnych hodnôt a zároveň k zabezpečeniu príjmov, na rozdiel od krátkodobých pobytov, ktoré prinášajú zisk iba externým turistickým agentúram a investorom.<sup>70</sup>

**e.) Dôraz na marketing v oblasti udržateľných ponúk:** Marketing sa musí sústrediť na prvky ponuky, ktoré zodpovedajú kritériám udržateľnosti a tvorby miestnych hodnôt.<sup>71</sup>

### 5.2.3 Zlepšenie dopravnej situácie

Hromadná doprava v súčasnosti neposkytuje prítiahľivé a jednoducho využiteľné možnosti pre turistov, ktorí preto prichádzajú do oblasti vlastnými autami. Na zlepšenie súčasnej situácie musia vyvinúť úsilie všetky zainteresované spolupracujúce subjekty.

**a.) Obnovenie chýbajúceho cezhraničného železničného spojenia** medzi Tornanádaska (HU) a Turňou nad Bodvou.

**b.) Vytvorenie kyvadlových spojov z najbližších železničných staníc a ich propagácia.**

**c.) Zlepšenie miestnej mobility:** napr. zriadenie zberných taxíkov, ktoré sa dajú kontaktovať telefonicky, požičiavanie bicyklov atď.

**d.) Rozšírenie regionálnych cezhraničných cyklistických trás a ich zapojenie do nadregionálnej siete cyklistických trás.** Ubytovacie kapacity sa okrem toho musia prispôbiť cykloturistike špeciálnymi ponukami (napr. odstavnými plochami pre bicykle, servis).

**e.) Aktívna propagácia hromadnej dopravy:** vo všetkých turistických reklamných médiách.<sup>72</sup>

### 5.2.4 Domica Resort

Domica Resort je projekt za ktorým stála developerská spoločnosť Stone Financial Group, LLC z Chicaga. Investori sa tu rozhodli začať stavať najmä vďaka lukratívnej

---

<sup>70</sup> Stratégia udržateľného rozvoja cestovného ruchu. ref. 66. s. 3.

<sup>71</sup> Stratégia udržateľného rozvoja cestovného ruchu. ref. 66. s. 3.

<sup>72</sup> Stratégia udržateľného rozvoja cestovného ruchu. ref. 66. s. 3.

polohe v Národnom parku Slovenský kras, oproti jaskyni Domica, ktorú ročne navštevujú desaťtisíce turistov.<sup>73</sup>

V Domica Resorte sa mali pôvodne nachádzať: zábavný park pre deti na motívy rozprávok s replikou stredovekého hradu, súčasťou ktorého malo byť 15 interaktívnych objektov, saunový a vitálny svet – wellness – vďaka svojej rozlohe mal patriť k jednému z najväčších relaxačných komplexov takého typu na Slovensku. Domica Resort mal okrem iného ponúkať aj animačné aktivity pre deti – letná terasa na ktorej sa mali organizovať špeciálne hudobné programy pre hostí ale aj pre lokálne obyvateľstvo, detský kútik, herňu so stolným tenisom, požičovňu športových potrieb, kolieskových korčúľ, orloj so zvonkohrou. Resort mal taktiež ponúkať aj bezplatnú možnosť návštevy v turistickom vláčiku.<sup>74</sup>

V súčasnosti po odchode developerskej spoločnosti, je Domica Resort stále zatvorený a nedostavaný. Zo spomínaných atrakcií je v prevádzke iba vláčik a platené parkovisko a reštauračné zariadenie. Podľa plánu sa stihla dokončiť hlavná budova s recepciou a pár obytných objektov. Na internetovej stránke Resortu<sup>75</sup> je informácia o dočasnom uzatvorení objektu. Pri bližšom porovnaní maďarská strana využíva potenciál ktorý má k dispozícii oveľa efektívnejšie ako slovenská strana.

### 5.3 Euroregión Nisa/Nise/Niese

Euroregión Neisse-Nisa-Nysa je euroregión troch hraničných oblastí nachádzajúcich sa na území, kde sa stýkajú hranice Českej republiky, Spolkovej republiky Nemecko a Poľskej republiky. Oficiálny deň vzniku euroregiónu je 21.decembra 1991 – deň prvého zasadnutia rady euroregiónu v Žitave, na ktorom zástupcovia všetkých troch strán schválili ustanovenie Euroregiónu Nisa ako prvej cezhraničnej štruktúry v strednej a východnej Európe. Euroregión Neisse-Nisa-Nysa je prvým euroregiónom vytvoreným na českej hranici.

Všetky tri oblasti spojuje mnoho spoločných záujmov a problémov vyplývajúcich z mnohoročnej histórie európskeho kontinentu. Mimoriadne geopolitická poloha

---

<sup>73</sup> DOMICA RESORT. Kanadský závan v Gemerí [online].2008 [cit. 2012-03-06]. Dostupné na internete: <<http://www.gemer.biz>>

<sup>74</sup> DOMICA RESORT. Kanadský závan na Gemerí. ref. 71.s. 4.

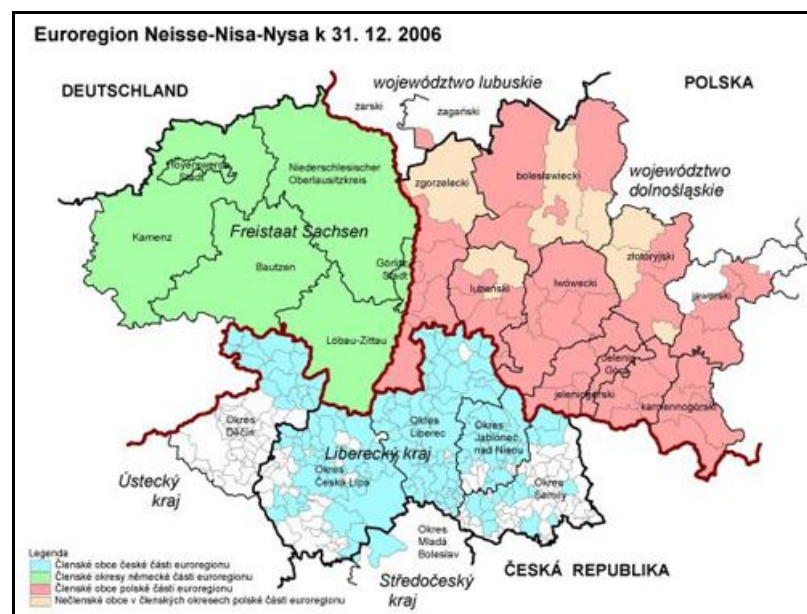
<sup>75</sup> DOMICA RESORT. Oficiálna stránka [online].2010 [cit. 2012-03-06]. Dostupné na internete: <<http://www.domicaresort.sk>>

euroregiónu je daná polohou na hranici Európskej únie a zemí Strednej a Východnej Európy. Je to územie, kde sa vytvárajú vzťahy východ – západ v novej európskej dimenzii.<sup>76</sup>

### Geografické vymedzenie euroregiónu

Horné Lužice ležia na pomedzí troch krajín – Nemecka, Česka a Poľska – v blízkom susedstve metropol Berlína, Prahy, Wroclawi a Drážďan.

Obrázok 4 Geografické vymedzenie euroregiónu Neisse-Nisa-Nysa



Zdroj: < <http://www.ern.cz/koreg/> [2012].

### Hlavná náplň euroregiónu

Euroregión Neisse-Nisa-Nysa bol založený za účelom podpory rozvoja prihraničných oblastí formou vzájomnej, hranice štátov presahujúcej, spolupráce. Euroregión podporuje v prihraničných územiach rozvoj spolupráce v otázkach územného plánovania, zachovania a zlepšovania životného prostredia, hospodárstva a rastu životnej úrovne, výstavbu a prispôsobovanie infraštruktúr presahujúcich štátne hranice, spoluprácu v oblasti rozvoja prihraničnej turistiky, kultúrnu výmenu a starostlivosť o spoločné kultúrne dedičstvo.<sup>77</sup>

<sup>76</sup> ČSÚ, Krajská reprezentace Liberec. Euroregióny na česko-poľské hranici [online]. 2003 [cit. 2012-03-06]. s. 23. Dostupné na internet: <[http://www.czso.cz/xl/edicniplan.nsf/t/80002D076C/\\$File/031nisa.pdf](http://www.czso.cz/xl/edicniplan.nsf/t/80002D076C/$File/031nisa.pdf)>

<sup>77</sup> Euroregióny na česko-poľské hranici. ref. 74. s. 24.

Významným rozvojovým cieľom je zo všetkých troch národných členských častí vytvoriť spoločný integrovaný prázdninový a turistický región.

## **5.4 Komparácia projektov**

Na základe získaných poznatkov z použitej literatúry a internetových zdrojov sa vypracovala nezaujatá komparácia projektov Interreg IIIA ČR-SR, euroregión Kras a euroregión Niesse-Nisa-Nysa. Pri komparácii sa využili prvky S.W.O.T. analýzy.

### **5.4.1 Interreg IIIA ČR-SR**

#### **Silné stránky**

- Vysoko-využitelný prírodný potenciál;
- Kultúrny rozvoj a zachovanie tradícií (Veselí nad Moravou, Rožňov pod Radhoštěm, Skalica, Kysuce);
- Početnosť historických stavebných pamiatok, mestských pamiatkových rezervácií;
- Spolupráca a tvorba sietí;
- Rozvoj podnikateľského a inovačného prostredia;
- Rozvoj dostupnosti cezhraničného územia a životného prostredia;
- Rozvoj dopravnej infraštruktúry a dostupnosti pohraničia;
- Malá jazyková bariéra;
- Objavovanie strednej a východnej Európy v rámci európskeho cestovného ruchu;
- Spoločná história;
- Kúpeľný a zdravotný cestovný ruch;

#### **Slabé stránky**

- Nedobudovaná sieť miestnych a regionálnych združení;
- Nedostatok kvalitného personálu, odchod kvalitných pracovníkov do zahraničia;
- Žiadna jednotná databáza ubytovacích zariadení, hotelové zariadenia len nižšej kategórie s menším počtom lôžok;
- Obmedzená možnosť presadiť sa;

## 5.4.2 Euroregión Kras

### Silné stránky

- Obrovský prírodný a kultúrny potenciál, početnosť národných parkov a sprístupnených jaskýň (NP Slovenský kras, NP Aggtelek, jaskyňa Domica – najstaršia jaskyňa v Strednej Európe, jaskyne Aggtelekského krasu) – možnosť využitia v liečebných a oddychových formách cestovného ruchu;
- Turistický chodník Slovenským krasom;
- Malá vzdialenosť medzi hlavnými turistickými lákadlami;
- Veľké množstvo aktivít pre rôzne vekové a záujmové cieľové skupiny;
- Možnosti na aktívne aj pasívne trávenie voľného času;
- Veľký potenciál pre vidiecky turizmus a agroturistiku;
- Bilingválna oblasť;
- Predpoklady pre kúpeľný a zdravotný cestovný ruch;
- Priaznivá cenová úroveň pre zahraničných návštevníkov;

### Slabé stránky

- Absentujúci výrazný turistický imidž najmä zo strany Slovenského krasu;
- Odstúpenie developerov od projektu Domica Resort (jediné ubytovacie zariadenie vyššej kategórie);
- Iná mena (SR - €, Maďarsko – forint);
- Neznáma cieľová oblasť pre zahraničných návštevníkov;
- Nedobudovaná dopravná infraštruktúra diaľnic a rýchlostných železničných tratí;
- Prevažujúci jednodňový turizmus (nedostatok služieb na slovenskej strane hranice oproti maďarskej strane) – nutné vypracovanie slow down balíka;
- Absencia jednotného balíka služieb;
- Nevyužitý potenciál krajiny;
- Nedobudovaná sieť miestnych a regionálnych združení a turisticko-informačných kancelárií;
- Nepripravenosť a neexistencia plánov rozvoja cestovného ruchu v regiónoch;
- Podceňovanie ľudského faktora a profesionálnej prípravy zamestnancov cestovného ruchu;

### **5.4.3 Euroregión Niese-Nisa-Nysa**

#### **Silné stránky**

- Skúsenosti z dlhoročnej cezhraničnej spolupráce;
- Zachovaný prírodný potenciál, flóra a fauna, scenéria krajiny;
- Veľké množstvo aktivít pre rôzne cieľové skupiny (Zoo, Skanzen, cyklotrasy);
- Kultúrne dedičstvo, ľudové umenie, hudba, zvyky, remeslá, folklór, architektúra, kultúrne programy a festivaly;
- Dobre značená sieť turistických chodníkov;
- Prehľadne spracovaná internetová stránka (vypracovaná v niekoľkých jazykoch);
- Snaha o vybudovanie jednotného prázdninového regiónu;
- Využitie podporných programov z EÚ na dobudovanie infraštruktúry a tvorbu nových produktov;

#### **Slabé stránky**

- Jazyková bariéra, jazyková neznalosť obyvateľstva;
- Slabo vybudované cykloturistické značenia územia;
- Rastúca konkurencia na trhu cestovného ruchu;
- Pokles dopytu v rámci domáceho cestovného ruchu;

#### **Zhodnotenie**

Schengen priniesol ďalšie možnosti rozvoja prihraničných regiónov a posilňovanie spolupráce s mestami a obcami susedných štátov na druhej strane hranice.

Bez vzájomnej kooperácie je veľmi komplikované sa presadiť na súčasnom trhu cestovného ruchu, aj za predpokladu že ide o stredisko ktoré má vysokú koncentráciu prírodných krás celosvetového významu a kultúrno-historické pamiatky medzinárodného významu.

Európska únia ponúka široké množstvo fondov, ktoré slúžia na podporu projektov cestovného ruchu. Podnikateľov odradzuje od ich využitia najmä nedostatočná informovanosť o týchto fondoch.

## ZÁVER

Schengenský priestor je mimoriadne dôležitý pre každého občana Európskej únie. Cieľom členských štátov Schengenského systému bolo vytvorenie zóny voľného pohybu osôb. Slovenská republika je už piatym rokom súčasťou Schengenského priestoru. Vstup do Schengenu sprevádzali rôzne obavy z možných problémov, ktoré by spolu s uvoľnením hraníc mohli nastať (napr. nadmerná migrácia obyvateľstva, nelegálny pohyb osôb, odliv slovenských turistov do zahraničia).

S odstupom času sa dá povedať, že sa väčšina z týchto obáv nepotvrdila a Schengen zatiaľ Slovenskej republike prináša viac pozitív ako negatív, či už ide o cestovný ruch alebo jeho vplyv na ekonomiku krajiny. Dôkazom je uľahčenie cestovania a oživenie cestovného ruchu v prihraničných oblastiach.

V budúcnosti by sa ale vplyv Schengenu na cestovný ruch Slovenskej republiky mohol ešte zlepšiť, ak by došlo k lepšiemu využitiu podporných programov z Európskej únie na dobudovanie infraštruktúry a tvorbu nových produktov. Oďahlejšie regióny Slovenska by sa tým sprístupnili pre účastníkov cestovného ruchu.

Schengen priniesol ďalšie možnosti rozvoja prihraničných regiónov a posilňovanie spolupráce s mestami a obcami susedných štátov na druhej strane hranice. Odstránenie hraničných prechodov a možnosť voľného pohybu cez akúkoľvek časť štátnej hranice vytvorila impulz pre rozvoj cezhraničného cestovného ruchu i cezhraničnej spolupráce.

Na súčasnom trhu cestovného ruchu, je v súčasnosti veľmi ťažké sa presadiť bez vzájomnej spolupráce, aj keď ide o stredisko cestovného ruchu ktoré má pre rozvoj cestovného ruchu obrovský potenciál. Toto možno pozorovať na Euroregióne Kras. Hoci ide o región s bohatým prírodným potenciálom – národný park Slovenský kras, Národný park Aggtelek, Domica - tento región stále nevyužil svoj potenciál ani čiastkovo. Nedostatočná infraštruktúra, nedostatočná materiálno-technická základňa a chýbajúci balík služieb sú hlavnými faktormi ktoré výrazne ovplyvnili návštevnosť slovenskej strany tohto regiónu. Maďarská strana regiónu má oproti slovenskej strane menšie predispozície pre cestovný ruch, ale vďaka výbornej propagácii, vybudovanej materiálno-technickej základni a dostatku služieb má oveľa väčší počet návštevníkov. Hlavným motívom vzniku tohto euroregiónu bolo vyrovnáť rozdielnu úroveň ponuky služieb v susediacich oblastiach.



Oproti tomu Euroregión Niesse-Nisa-Nysa, aj keď ide o prihraničný región, v ktorom sa hovorí tromi jazykmi (nemecký jazyk, poľský a český), si dokázal na základe dlhoročnej vzájomnej spolupráce a využitiu podporných programov z Európskej únie vybudovať spoločný integrovaný prázdninový a turistický región.

Projekt INTERREG III A ČR-SR vznikol v cezhraničných regiónoch ktoré majú vytvorené prírodné, kultúrne, ekonomické a sociálne predpoklady pre rozvoj takmer všetkých druhov vnútrozemského turizmu. Navyše v tomto regióne je iba malá jazyková bariéra. Oproti iným regiónom efektívne a účelovo využil rozvojové fondy Európskej únie na riešenie problémov v sociálnej a kultúrnej oblasti, rozvoji cestovného ruchu a zachovania krajiny vzhľadom k životnému prostrediu. K spoločnému problému vývoja cestovného ruchu patrilo v oboch krajinách pokles domácich návštevníkov, čo bolo výraznejšie hlavne v slovenskej časti regiónu. Prostredníctvom finančných dotácií sa vytvorili nové značené turistické a cyklistické chodníky, naučné chodníky, ďalej boli nositeľmi projektu obce a mestá, občianske združenia, združenia obcí, školy a školské zariadenia a iné neziskové subjekty. Na základe projektov sa podarilo oživiť cestovný ruch na oboch stranách hranice čo prispelo k výraznému prílevu turistov.

Preto Schengenský priestor prináša nové možnosti rozvoja prihraničných regiónov a posilňovanie spolupráce s mestami a obcami susedných štátov na druhej strane hranice.

## ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

- ADAMIŠ, M. - FIGEL, J. *Slovensko a Európska únia*. 3.vyd. Bratislava: Grafis, s.r.o pre Úrad vlády Slovenskej republiky, 2004. 208s. ISBN: 80-89180-01-9.
- BALGA, J. *Systém schengenského acquis*. 1. vyd. Bratislava : VEDA, 2009. 221s. ISBN: 978-80-224-1058-8.
- BRHLÍKOVÁ, R. Migračná politika v Európskej únii. In *Mezinárodní migrace v evropském kontextu*. Kolín: Nezávislé centrum pro studium politiky, 2008. ISBN 978- 80-86879-16-1, s. 43-55.
- BRHLÍKOVÁ, R. „Štát Schengen“ – Európa bez hraníc? In *Ludské práva a právny status na prelome tisícročí*. Bratislava: VEDA, 1999. ISBN 80-224-0624-4, s. 249-255.
- BŘICHÁČEK, T. *Odvrácená tvář Schengenu*. In *Evropské otazníky* [online]. December 2007. Dostupné na internete:  
<<http://www.euportal.cz/UserFiles/Document/EUPortalSbornik01.pdf>>.
- ČSÚ, Krajská reprezentace Liberec. Euroregióny na česko-polské hranici [online].2003. s. 23. Dostupné na internete:  
<[http://www.czso.cz/xl/edicniplan.nsf/t/80002D076C/\\$File/031nisa.pdf](http://www.czso.cz/xl/edicniplan.nsf/t/80002D076C/$File/031nisa.pdf)>.
- EURÓPSKA KOMISIA. Generálne riaditeľstvo pre komunikáciu, *Váš sprievodca Lisabonskou zmluvou*. Luxemburg: Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie,2009. 20s. ISBN: 978-92-79-12946-9.Dostupné na internete:  
<<http://ec.europa.eu/publications/booklets/others/84/sk.pdf>>.
- FORET, M. – PROCHÁDZKA, P. – ŠAŠINKA, O. *Evropská unie: evropské marketingové prostředí*. Praha: Computer Press, 1999. 100s. ISBN: 80-7226-203-3.
- HALÁS, M. - SLAVÍK, V.: Cezhraničná spolupráca a euroregióny v SR (ciele, realita, perspektívy).In: *Miscellanea geographica* 9. Plzeň : ZČU v Plzni, 2001, s. 172
- KARASOVÁ, E. - ROZLOŽNÍK, M. *Slovenský kras*. Martin : OSVETA,1994. 478s. ISBN: 80-217-0211-7.
- KOMOVÁ, A. *Schengen dva roky po*. In *Parlamentný kuriér*. ISSN 1335-0307, 2010, roč. 18, č. 179, s. 42-44.
- KULIFFAY, G. *Záujem cudzincov o Slovensko rastie*. In *Top Hotelierstvo*. ISBN 978-80-969789-6-0, 2008, roč.II.2008,s. 184.
- MACHOTKOVÁ, Š. *Co je Schengen?* In *Schengen*. [online]. 2009. Dostupné na internete:  
<<http://www.euroskop.cz/300/sekce/co-je-schengen/>>.

ONDREJOVÁ, A. Aplikácia Schengenského acquis v rámci spolupráce v trestných veciach v Slovenskej republike [online]. 2011. [cit. 2012-04-13]. Dostupné na internete: <[http://www.ja-sr.sk/files/ONDREJOVA\\_schengen\\_2011.pdf](http://www.ja-sr.sk/files/ONDREJOVA_schengen_2011.pdf)>.

RAČEKOVÁ, J. *Ako funguje Európska únia*. Bratislava: Delegácia Európskej komisie v Slovenskej republike, 1999. 30s. ISBN: 80-968152-0-2.

SVITANOVÁ, Z. *Schengen ovplyvní návštevnosť Tatier*. In *Sme* [online]. 2007. Dostupné na internete: <<http://www.sme.sk/c/3585711/schengen-ovplyvni-navstevnosttatier.html>>.

ZEMANÍK, P. *Schengen neznamená len väčšiu slobodu, ale predovšetkým väčšiu zodpovednosť*. In *Parlamentný kuriér*. ISSN 1335-0307, 2008, roč. 16, č. 155-156, s. 3-4.

ŽÁRYOVÁ, T. *Regionálna politika Európskej únie*. Delegácia Európskej komisie v SR, 2002. 34s. ISBN: 80-89102-01-8.

#### **INTERNETOVÉ ZDROJE:**

DOHOVOR, KTORÝM SA VYKONÁVA SCHENGESKÁ DOHODA [online]. 2011. Dostupné na internete: <<http://www.minv.sk/?dokumenty-3>>.

*Euroregión Kras chce rozvíjať predovšetkým cestovný ruch*. In: *Korzár*. [online].2005. Dostupné na internet: <<http://korzar.sme.sk/c/4673921/euroregion-kras-chce-rozvijat-predovsetkym-cestovny-ruch.html>>.

MAASTRICHTSKÁ ZMLUVA. *Zmluva o Európskej únii*. Dostupné na internete: <<http://www.euroinfo.gov.sk/index/go.php?id=89>>.

MALÝ TERMINOLOGICKÝ SLOVNÍČEK SCHENGENU. [online]. Dostupné na internete: <<http://www.euroinfo.gov.sk/index/go.php?id=1548>>.

SCHENGESKÁ DOHODA [online]. 2011. Dostupné na internete: <<http://www.minv.sk/?dokumenty-na-stiahnutie-2>>.